

Riksdagens protokoll 1996/97:97

Tisdagen den 29 april

Kl. 14.00 – 16.34

Protokoll
1996/97:97

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 22 och 23 april.

2 § Ledighet, m.m.

Talmannen meddelade att *Bo Finnkvist* (s) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 26 april–31 juli.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen meddelade att *Marina Pettersson* (s) skulle fortsätta tjänstgöra som ersättare för Bo Finnkvist.

3 § Frågestund

Frågestund

Anf. 1 TALMANNEN:

Kammaren övergår så till frågestunden. Regeringen representeras i dag av statsrådet Thage G Peterson, socialminister Margot Wallström, finansminister Erik Åsbrink, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, kommunikationsminister Ines Uusmann, kulturminister Marita Ulvskog, näringsminister Anders Sundström och statsrådet Ylva Johansson. Statsrådet Thage G Peterson besvarar allmänpolitiska frågor. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen. Jag hälsar regeringens företrädare välkomna.

Regeringens inställning till EMU

Anf. 2 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! I höstas var det läge för Sverige att, i likhet med Finland och Italien, gå in i den europeiska växelkursmekanismen med sikte på att övergå från starten i EMU:s tredje fas med gemensam centralbank och valuta. Men regeringen vågade inte. I stället uppmanade man till debatt och vägrade att själv bekänna färg. Effekten av denna beslutsångest har ju visat sig. Kronan har försvagats och räntan har stigit. Medan Finland,

som ju har det minst lika svårt som vi ekonomiskt, ligger $\frac{1}{2}$ % över D-marksräntan, ligger vi $1\frac{1}{2}$ % över.

Nu sägs det ändå dra ihop sig till ett ställningstagande. Både statsministern och finansministern säger att de skall bekänna färg i maj månad. Statsministern verkar vilja skjuta finansministern framför sig och säger att det kan komma tidigt, kanske redan 1 maj.

Låt mig fråga finansministern om han redan här för riksdagens kammar två dagar före 1 maj kan och vill tillkännage sin uppfattning. Om inte – vad skall detta hemlighetsmakeri tjäna till?

Anf. 3 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Lars Tobisson vet mycket väl att regeringen och socialdemokratin på ett tidigt stadium har lagt fast den beslutsprocess som vi vill följa. Vi har tyckt att det har varit mycket viktigt att ta del av, och även själva delta i, en omfattande debatt om dessa frågor. Vi har haft en sådan debatt inom socialdemokratin och i landet i övrigt. Det är naturligtvis ett viktigt underlag för det kommande ställningstagande som vi skall göra. Helt i enlighet med den planering som vi har beskrivit rycker nu den tidpunkten närmare.

Inom socialdemokratin har vi en partikongress i september. Den skall föregås av ett utlåtande från partistyrelsen, och dessförinnan skall verkställande utskottet tillkännage sin uppfattning. Det är det som nu ligger nära. Samtidigt skall de för landet avgörande besluten fattas genom att riksdagen i höst får möjlighet att definitivt ta ställning till om Sverige skall sträva efter att vara med i den första omgången av länder eller inte.

Anf. 4 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Menar Erik Åsbrink att han fortfarande inte har bestämt sig fast han skall ge besked inom kort tid?

Att tala om att man inbjuder till offentlig debatt utan att själv ha en åsikt ger ett väldigt konstigt resultat. Varken statsministern eller finansministern har ju deltagit i debatten utan ställt sig vid sidan av.

Växelkurspolitik är en mycket svår fråga. Om statsministern och finansministern, som är valda för uppgiften, inte förmår att bilda sig en uppfattning som går att diskutera, hur kan man då begära av enskilda medborgare att de skall kunna göra det? Hur försvarar finansministern det förhållandet att denna vacklan och tvekan har lett till höjda räntor och en försvagad krona? Utvecklingen har fortsatt så sent som i dag.

Anf. 5 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är allom bekant att sedan socialdemokratin tog över regeringsmakten har räntorna i det närmaste halverats, statsfinanserna har förbättrats dramatiskt och inflationen har gått ned till noll. Det är trots allt det avgörande som har hänt under den här perioden.

Sedan får Lars Tobisson respektera att regeringen och den socialdemokratiska partiledningen själva väljer tillfälle, både i den här frågan och i andra frågor, när vi skall lägga förslag och när vi skall tillkännage en uppfattning. Det är möjligt att Lars Tobisson tycker att det är tråkigt och att Moderaterna tillämpar en annan beslutsordning, nämligen beslut först och debatt sedan. Jag tycker att det har ett stort värde att vi i denna fråga,

som har så stor betydelse för vårt lands framtid, låter hela svenska folket både sätta sig in i frågan och delta i en debatt. I den debatten har både jag och andra regeringsledamöter deltagit.

Nu rycker den tidpunkt närmare när vi definitivt skall ta ställning. Lars Tobisson skall naturligtvis, tillsammans med alla andra, få besked i den frågan.

Prot. 1996/97:97

29 april

frågestund

Anf. 6 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Finansministern! Sedan i höstas, när det var läge att gå över i ERM och deklarerat avsikter beträffande EMU, har räntan stigit, avståndet till D-marksräntan kraftigt ökat och kronan försvagats till en nivå som gör att vi nu inte gärna kan slå in på den kursen.

Vad jag vet är Erik Åsbrink inte ledamot av Socialdemokraternas partistyrelse eller verkställande utskott. Han är finansminister. Hans forum är här i riksdagen. Varför inte meddela sin uppfattning här för riksdagens kammare i stället för att hemlighålla den och dröja med den och säga att man återkommer i ett senare läge när dessa skadeverkningar ytterligare kan ha förstärkts?

Anf. 7 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Lars Tobisson behöver inte bekymra sig om den inre ordningen inom socialdemokratin. Jag kan upplysa Lars Tobisson om att jag är adjungerad i såväl verkställande utskottet som partistyrelsen. Däremot är jag inte vald eftersom jag befann mig på ett helt annat område när dessa val gjordes. Den ordningen klarar vi på ett alldeles utmärkt sätt.

Låt mig än en gång säga att Lars Tobisson får acceptera att regeringen och jag själva väljer när vi anser att vi skall gå till riksdagen med förslag och när vi skall tillkännage vår uppfattning. Detta är en fråga som kommer att avgöras ganska nära i tiden.

Fastighetsskatten

Anf. 8 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Vid en särskilt anordnad debatt om fastighetsskatten här på hösten 1995 lovade den dåvarande finansministern att man snarast skulle komma med förslag och underlätta för de permanentboende i särskilt attraktiva områden. Men det har ju inte kommit något. Jag undrar när detta kommer. Jag skulle vilja ställa den frågan till den nuvarande finansministern.

Anf. 9 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är en fråga som statsrådet Östros har ansvar för i regeringen och inte jag. Men det är ju känt att vid den senaste fastighetstaxeringen gjordes det vissa lättnader. Det infördes övergångsregler för att det skulle bli en mindre effekt av de höjda taxeringsvärdena. Det skedde med inriktning på att få en lindrigare börda för de grupper som drabbades särskilt hårt av höjda taxeringsvärden.

Anf. 10 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Det är ju också känt att dessa förändringar inte hjälpte de permanentboende i attraktiva områden. Det har gjorts många försök till utskottsinitiativ både i skatteutskottet och i finansutskottet, men det har stupat på att socialdemokrater och centerpartister inte har velat göra något. Nu har man ju chansen att komma igen och göra något rejält för just de permanentboende i attraktiva områden.

Anf. 11 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Den här frågan har debatterats och utretts i åtskilliga år. Det skedde även under den tid då Isa Halvarssons parti satt i regeringsställning, utan att det så vitt jag känner till ledde till några konkreta resultat.

Det är naturligtvis mycket svårt att hitta en lösning på det här problemet eftersom det är svårt att skilja ut olika kategorier av människor som bor i samma område, permanentboende och sådana som har flyttat dit på senare tid. Det är oerhört svårt att hitta en lösning på det här problemet. Men om Isa Halvarsson kan bidra med en lösning skall jag lyssna med stort intresse.

Anf. 12 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Det är klart att de förslag som har lagts fram genom olika utskottsinitiativ inte kommer att vara heltäckande och säkert inte totalt rättvisa heller. Men rättvisa är att människor, de som är permanentboende, skall kunna bo kvar. Lägesfaktorn kan man t.ex. ändra.

Anf. 13 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det låter sig sägas. Men ta exempelvis vissa delar av Stockholms skärgård. Det finns människor som i generationer har bott i det området. Det är kanske dem Isa Halvarsson åsyftar. Men det finns ju också andra som har flyttat dit ganska nyligen. Det finns synnerligen välbärgade människor som har flyttat dit, människor som har låtit omvandla sina sommarstugor till permanentbostäder. Det är väldigt tveksamt om skattelättnader också skall gå till de grupperna.

Då uppkommer nästa fråga: Hur skall man på ett praktiskt hanterligt sätt skilja mellan de olika grupperna? Hittills har det inte varit möjligt att hitta en fungerande lösning på detta.

Anf. 14 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag tycker att det är en mycket viktig fråga, hur länge man kommer att utreda den här frågan på Finansdepartementet. Det är ju faktiskt där den ligger. Den lyftes fram en gång av den bostadspolitiska utredningen för att hanteras just på Finansdepartementet. Vi har väntat mycket länge. Jag tycker nog att nu är finansministern svaret skyldig. När kommer vi att få ett förslag? Nästan alla partier i riksdagen har förslag på hur man skulle kunna lösa problemet. Sammantaget tror jag att man kan finna en väg som får ett brett stöd och som också blir effektiv. Det handlar ju, som sagt var, om att skydda de människor som råkar mest illa ut.

Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är som sagt statsrådet Östros som har ansvaret för den här frågan. Men så vitt jag känner till pågår det ett arbete med sikte på att lägga fram förslag under 1998.

Prot. 1996/97:97

29 april

frågestund

Arbetslösheten

Anf. 16 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Margareta Winberg. Jag undrar hur man i regeringen utan att rodna kan säga sig sätta kampen mot arbetslösheten främst.

Av den vårproposition riksdagen just nu behandlar framgår det att arbetslösheten år 2000 kommer att uppgå till 13,3 %. Det är 0,8 procentenheter lägre än i dag, på tre år.

Räknat på ett annat sätt visar det sig att regeringen med uppblåsta kalkyler lyckas skapa 137 000 nya jobb netto, när en halvering av blott den öppna arbetslösheten fram till år 2000 skulle kräva 300 000 nya jobb netto. Inte ens en halvering av halveringen lyckas regeringen alltså uppnå.

Min fråga är: Vad menar regeringen egentligen, när man säger sig vilja bekämpa arbetslösheten och skapa jobb?

Anf. 17 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Detta förslag ligger nu i riksdagen. Vi lade fram det för två veckor sedan. Där ingår ett batteri av åtgärder. Uppenbarligen till skillnad från andra menar vi nämligen att det inte går att med en enda åtgärd lösa detta. Det behövs många åtgärder. Det handlar om ett gott företagarklimat, om en ny arbetsmarknadspolitik, om ytterligare utbildningssatsningar, om att bygga om Sverige osv.

Med de förslag till åtgärder som vi nu har lagt fram i riksdagen når vi 4,5 % öppen arbetslöshet år 2000. Detta är inte det sista förslag som denna regering lägger fram. Vi kommer att lägga fram en budgetproposition i höst, en vårproposition nästa år, osv. Vi har ett mycket bindande åtagande att gå tillbaka till riksdagen varje halvår för att redovisa hur situationen är och vid behov lägga fram ytterligare förslag. Det avser vi att hålla fast vid.

Därmed kommer vi också att ytterligare få ned den halva procent som motsvarar 20 000 jobb. Vi kommer att lyckas med det i de kommande förslag som vi lägger fram.

Anf. 18 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Margareta Winberg svarade inte alls på den fråga jag ställde, utan på en fråga hon själv ställde. Min fråga var: Om vi nu enligt regeringens egna kalkyler kommer att ha 13,3 % arbetslöshet år 2000, blott 0,8 procentenheter lägre än i dag, hur kan man då säga att man tar till stora insatser för att klara jobben?

Om nu regeringen själv säger att man bara lyckas få fram hälften av de nya arbeten som behövs för att nå upp till de 300 000 jobb som skulle behövas för att halvera den öppna arbetslösheten fram till år 2000, hur kan regeringen då säga att man tar till krafttag mot arbetslösheten?

Min fråga handlade alltså inte om att be statsrådet redovisa de förslag regeringen har lagt fram för riksdagen. De vet vi ligger här. Min fråga handlade om varför regeringen inte lägger fram förslag som leder till att arbetslösheten effektivt kan bekämpas.

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Uppenbarligen räknar Per Unckel på ett annat sätt än vad regeringen gör. Vad jag kan förstå räknar Per Unckel de ytterligare personer som kommer att gå i utbildning som arbetslösa.

I den vedertagna statistiken är det inte på det viset. Det vet Per Unckel mycket väl. Går människor i utbildning, satsar man ytterligare på utbildning, är det klart att de i statistikens mening inte räknas som arbetslösa.

För övrigt kan jag komplettera mitt svar med att säga att under de senaste veckorna ser vi en mycket positiv trend. Bara under vecka 17 har den totala arbetslösheten, alltså öppen arbetslöshet och personer i åtgärder, minskat med 9 366 i jämförelse med 1996. Det är nu alltså en trend nedåt. Så jag tror kanske att Per Unckel inte behöver känna en sådan förskräcklig oro som han nu tycks ge uttryck för.

Dessutom tycker jag att vi skall använda statistiken på liknande sätt. Bara då kan vi jämföra våra uppfattningar.

Anf. 20 PER UNCKEL (m):

Fru talman! 4,5 % öppet arbetslösa räknar regeringen med år 2000. 4,4 % räknar man med skall finnas i åtgärder och – det är riktigt – 4,4 % i extraordinära utbildningsinsatser, dvs. utbildningsinsatser som sätts in därför att dessa människor är arbetslösa. Detta är det vedertagna sättet att lägga ihop 4,5, 4,4 och 4,4 och få det till 13,3.

Om arbetsmarknadsministern inte gillar detta kan man använda den andra kalkylmetoden som jag redovisade. Den innebär att man ser hur många faktiska nya arbeten som tillkommer. Då visar det sig att det krävs 300 000 nya arbeten netto för att halvera den öppna arbetslösheten. Regeringen säger själv i budgetpropositionen att man bara klarar 137 000.

Därför återkommer min fråga: När kommer regeringen med förslag som faktiskt leder till att arbetslösheten på allvar kan börja att gå ned?

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag måste säga att jag blir oerhört förvånad över att just Per Unckel ställer den här frågan. Som före detta utbildningsminister borde Per Unckel veta vilken betydelse utbildning av olika slag, högre utbildning åtminstone, har ur Per Unckels perspektiv som motor för tillväxt och jobb. Det gör mig väldigt förvånad.

Jag undrar: När Per Unckel var utbildningsminister och skolminister, räknade han då dem han hade ansvar för som arbetslösa?

Anf. 22 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag har en följdfråga om arbetslösheten som framför allt berör den offentliga sektorn. Jag tycker mig kunna se att man med regeringens politik håller på att slå sönder kvaliteten inom den offentliga sektorn med hjälp av arbetsmarknadsåtgärder. Vi kan i dag möta under-

sköterskor som går arbetslösa. De har ersatts genom kanske ungdoms-
plats eller 55-plus av någon som inte har den utbildning och den kompe-
tens som man faktiskt strävar efter att få inom t.ex. vård och omsorg.

Jag undrar: Är inte det här som regeringen håller på med bara ett sätt
att slussa runt människor utan att fundera över vad vi långsiktigt har för
behov i samhället?

Jag skulle också vilja att arbetsmarknadsministern svarade på hur hon
ser på offentlig sektor i dag. Med vårpropositionens åtgärder i form av att
man skickar ned pengar säger Kommunförbundet och Landstingsförbun-
det att man kanske kan behålla hälften av den personal man hade planerat
att göra sig av med.

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Den offentliga sektorn är viktig. Den är viktig för att ha
en bra verksamhet i vården, omsorgen och utbildningen. Den är viktig för
att ge många människor arbete, särskilt kvinnorna.

Den offentliga sektorn har krympt, mellan åren 1990 och 1994 med
över 100 000 och 1994–1996 med ungefär 30 000. Det har skett delvis på
grund av omstrukturering, men också på grund av besparingar. Det är
därför vi säger att nu när vi har sanerat statsbudgeten, nu när vi ser att vi
har ett överskott 1998, är det just den verksamheten som står först i tur.
Det är den verksamheten som får 4 miljarder detta år och 8 miljarder de
kommande åren för att förstärka vård, omsorg och utbildning.

Om man läser litet mer noggrant i den enkät som Kommunförbundet
har gjort ser man att en majoritet av kommunerna faktiskt säger att de
kommer att anställa fler personer. Till detta kan man lägga nya arbets-
marknadspolitiska åtgärder.

Anf. 24 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Då undrar jag om regeringen planerar för att människor
skall kunna behållas i de jobb de är bra på och utbildade för, så att man
kan ha en hög kvalitet och kompetens inom offentlig sektor och inte ut-
armar den genom att skicka runt människor på det sätt som sker i dag. I
dag kan man hitta sjuksköterskor som går på arbetsmarknadsåtgärder
vilka kostar samhället mer än vad deras tjänst som sjuksköterska hade
gjort om de hade fått ha den kvar. Jag vill gärna ha ett svar när det gäller
att människor slussas runt på det här sättet utan någon egentlig samhälls-
ekonomisk vinst.

Anf. 25 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag delar Marianne Samuelssons uppfattning om betydelse-
n av den offentliga sektorn. Regeringen som helhet anser också att den
är viktig. Det är just därför som den offentliga sektorn – vård, omsorg
och utbildning – precis som hon själv påpekar står först i kön när vi har
fått ordning på ekonomin och kan se ett överskott. Vi satsar de pengar
som jag just har nämnt på dessa sektorer för att förbättra kvaliteten, men
det får förstås också till konsekvens att fler människor där kan behålla sitt
jobb och kanske t.o.m. få en ny anställning.

Till detta skall läggas en ny form av åtgärd, den s.k. Kalmarmodellen, som vi nu utvecklar i hela landet. Det är också något vi tror kommer att gagna verksamheten och även de arbetslösa väldigt mycket.

Anf. 26 CARINA HÄGG (s):

Fru talman och statsrådet! Vi återkommer gång på gång till två olika begrepp när vi pratar om arbetslöshet: dels nedskärningar, dels strukturella förändringar. Nu är det ju lika hårt oberoende av hur man får sin uppsägning och får lämna sitt jobb. Det känns lika hårt att bli uppsagd av den ena som av den andra orsaken. Men för oss som skall bedöma det här utifrån vore det önskvärt att man lättare kunde avgöra vad som är vad. Finns det någon beräkning av vilka som blivit uppsagda på grund av strukturella förändringar och vilka som blivit det av besparingsskäl, så att vi vet vad som händer i samhället?

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Vi har ingen sådan siffra tillgänglig, utan det är något som vi med förtroende måste överlämna till respektive kommun och landsting. Där vet man bäst vad som är gjort och vad som behöver göras.

Vad vi kan se över landet är att man har kommit olika långt i omstruktureringsarbetet.

SJ:s prispolitik

Anf. 28 BENGT HARDING OLSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till kommunikationsminister Ines Uusmann. Frågan gäller SJ – den här gången inte att SJ sålt alla sina tåg och lok som *sale-lease back*, men det gäller ändå SJ:s affärer.

Enligt allmän information skall SJ halvera priset på tågbiljetter under sommaren. Min enkla fråga är då: Hur mycket kommer det här att kosta, och hur skall man finansiera en uppkommande förlust?

Anf. 29 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! SJ:s prispolitik är en fråga som affärsverket SJ självt råder över. Riksdag och regering sätter inte biljettpriser och lägger heller inte fast några strukturer för biljettpriserna. Det uppdrag vi i regeringen har fått av riksdagen handlar om att SJ vad gäller avkastnings- och soliditetskrav skall fungera så att det både är ekonomiskt stabilt och dessutom gynnar järnvägstrafiken på lång sikt.

Som alla vet har SJ haft, och har, ekonomiska problem. Man har nu ett konsolideringsprogram som innebär att man tror sig kunna öka intäkterna, och man räknar också med att kunna göra vissa strukturrationaliseringar.

Anf. 30 BENGT HARDING OLSON (fp):

Fru talman! Frågan är ändå hur stor förlust det kan handla om här. Om man gör beräkningar med utgångspunkt från persontrafikchefen Karl-Erik Strands egna uppgifter kommer man fram till att det blir ca 100 miljoner i förlust på den här affären. Enligt uppgift har det skett ett sammanträffande mellan departementet och SJ där också kommunikationsministern

var med, och man är alltså där fullt medveten om risken för den här förlusten.

Min kompletterande fråga blir då: Har exempelvis ministern här givit något slags bortfallsgaranti när det gäller hur en sådan här realiserad förlust skall betalas?

Slutfrågan handlar naturligtvis om regeringens relation till riksdagen. Riksdagen har ju satt ett krav om lönsamhet på SJ. SJ skall gå runt med egna pengar. Tycker inte regeringen att det kravet gäller fortfarande?

Anf. 31 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag vill säga till Bengt Harding Olson att de beslut riksdagen har fattat när det gäller avkastningskrav och soliditet för affärsverket SJ självklart gäller. Just av den anledningen kan jag inte kommentera vare sig prispolitik eller andra uttalanden som persontrafikdirektörer och andra i SJ eventuellt har gjort, så länge de inte går utanför sitt mandat.

När det gäller regeringens sammanträffande med SJ är det så att regeringen, dvs. jag och mina medarbetare på Kommunikationsdepartementet, regelbundet har samtal med både SJ:s ledning och dess styrelse. Så sker i affärsverket SJ, och så sker i övriga affärsverk och aktiebolag som lyder under departementet.

Energibesparingsbidrag

Anf. 32 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Flera villaägare satte in energibesparande investeringar i sina fastigheter i fjol. De trodde då att de delvis skulle få bidrag till detta. Det gäller t.ex. ackumulatortankar. Det finns folk som ansökte om bidrag i augusti, och för några veckor sedan fick de besked om att de inte skulle få några bidrag eftersom pengarna var slut. Hade de däremot väntat och satt in investeringarna efter den 1 april i år skulle de ha kunnat få de nya pengarna.

Jag vill då fråga Anders Sundström: Ämnar ni titta på detta och göra någonting åt det, så att de som hamnat i det här glappet inte drabbas på det här sättet?

Anf. 33 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har inte fått den frågan tidigare. Jag tittar gärna på det.

LP-stiftelsen

Anf. 34 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Margot Wallström. Det gäller LP-stiftelsen.

Föregående vecka tvingades LP-stiftelsen gå i konkurs. Man hade gjort diverse uppvaktningar och vädjat för sin verksamhet, en verksamhet som – ideellt och från frivilliga – de facto samlar in ungefär 25 miljoner varje år. Nu har man på kort tid samlat in 6 ½ miljoner, men man behövde ytterligare pengar för att förhindra en konkurs.

Vi har sett att regeringen har räddat Friidrottsförbundet, och Dramaten har också fått pengar. Min fråga till Margot Wallström är: Varför kunde man inte ge de miljoner som hade behövts för att förhindra en konkurs för LP-stiftelsen?

Anf. 35 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag skall besvara en interpellation om LP-stiftelsen efter den här frågestunden. Nu är ju konkursen ett faktum, och LP-stiftelsen har godtagit konkursen. Det är klart att LP-stiftelsen har samma problem som en mängd andra institutioner och hem för missbrukare. Efterfrågan på institutionsplatser av detta slag har minskat drastiskt under de senaste åren.

LP-stiftelsen hade framför allt många obetalda skatteskulder, och det bedömdes inte att man kunde gå in i detta sammanhang. Vi ville helst ha en rekonstruktion och menade att LP-stiftelsen borde gå in. Men vi förfogar inte över några medel av det slaget som vi kan gå in med. Det kanske också hade sett något märkligt ut om vi skulle gå in och så att säga ta över och betala de obetalda skatteskulderna.

Vi får ändå betona att vi anser att LP-stiftelsen har gjort och gör ett mycket beundransvärt arbete med att hjälpa människor med missbruksproblem.

Anf. 36 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Enligt uppgift hade man gjort en muntlig överenskommelse. Det är faktiskt ett statligt finansbolag som har satt LP-stiftelsen i konkurs. Det verkar mycket egendomligt i olika perspektiv tycker jag. Man vet att missbruksvården är så oändligt viktig, och tiotusentals människor räddas faktiskt till livet. Det är människor som oftast har prövat alla olika övriga utbud av missbruksvård men misslyckats.

Jag vill ställa en fråga som gäller regeringens syn på ideella verksamheter, där det finns människor som vill göra något. Är inte det värt stöd? Det vore bra om socialministern kunde säga huruvida det är en principfråga eller en värderingsfråga som har legat i botten. De 20 miljoner som hade behövts är ändå ganska små pengar i detta sammanhang.

Anf. 37 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är i så fall mycket viktigt att få säga att vi uppskattar det arbete som LP-stiftelsen har gjort och att det absolut inte är någon principfråga, att vi på något sätt skulle vara emot den missbruksvård som bedrivs av ideella organisationer eller sammanslutningar av detta slag. Tvärtom kan de uppvisa mycket goda resultat. Det här är ju en komplicerad historia eftersom LP-stiftelsen hade köpt tre mycket stora anläggningar just under den tid då efterfrågan på institutionsplatser minskade. Här handlar det också om en bedömning. Vad kommer man att klara av inför framtiden? Hur mycket har man tagit på sig? Och hur skall man se till att ekonomin inte blir så dålig att man i så fall måste återkomma redan nästa år och säga att man behöver hjälp? Det har man nämligen gjort under de senaste åren. Också en borgerlig regering uppvaktades vid ett flertal tillfällen av LP-stiftelsen, men den kunde inte gå in på annat sätt än med visst projektstöd. Det har också vi gjort med 3 ½ miljon kronor. Det som

Venantius gjorde på slutet enligt de uppgifter som jag har fått var att man ville ha en långsiktig lösning och se till att det fanns en ledning som kan klara det ekonomiska ansvaret.

Prot. 1996/97:97
29 april

frågestund

Anf. 38 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Min följdfråga blir: Avser regeringen att initiera någon ersättning för den här verksamheten, som ju bevisligen har inneburit mycket bra behandling? Om verksamheten inte skall fortsätta blir det ju helt plötsligt ett gap. Det finns ju inte så värst mycket liknande, om någon, behandling i vårt land.

Anf. 39 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vet att LP-stiftelsen har strävat efter att kunna försälja en del stora fastigheter och kanske göra sig av med någon av de stora anläggningarna för att ändå förhoppningsvis kunna fortsätta. Vi får därför se hur LP-stiftelsen själv tänker hantera den uppkomna situationen. Men när LP-stiftelsen uppvaktade mig på departementet sade jag att jag anser att det finns anledning att snabbt skaffa sig en överblick över vad som händer när det gäller institutionsvården totalt sett över landet. Det är ju inte bara dessa hem som har haft svårt att fylla platserna. Är det så att vi kanske för framtiden helt enkelt gör oss av med för många institutionsplatser? Och hur behåller man i så fall kompetens och annat? Det är alltså riktigt som Chatrine Pålsson säger, att man behöver se över detta för att skaffa sig en bild för att kunna planera för framtiden när det gäller institutionsvården.

Arbetstidsförkortning

Anf. 40 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsministern om en förkortning av arbetstider, delning av jobben och arbetslösheten.

Som arbetsmarknadsministern vet ville vi i Miljöpartiet förkorta arbetstiden mycket snabbt från 40 timmar till 35 timmar i veckan, därför att vi tror att det ger jobb. Men jag har förstått att Socialdemokraterna är inne på en annan väg, nämligen avtalsvägen, dvs. att arbetsmarknadens parter skall försöka förhandla ned arbetstiden med 14–15 minuter per vecka. Jag menar att detta kan ge en del välfärdsvinster, men det kommer inte att ge speciellt många jobb.

Delar arbetsmarknadsministern min och Miljöpartiets syn på detta, att ett stort steg ger jobb men att några minuter per vecka ger mycket få jobb?

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Frågan om en arbetstidsförkortning är inte ny. Om man ser tillbaka i historien kan man se att vi har genomfört arbetstidsförkortningar i form av minskad veckoarbetstid, ökad föräldraledighet, ökad semester, osv. Detta tillsammans med ett par andra faktorer har sannolikt bidragit till att vi i Sverige som ett av få länder har kunnat ha full sysselsättning.

Huruvida enbart en arbetstidsförkortning ger en mycket stor effekt på arbetsmarknaden i form av fler jobb, därom tvistar de lärde. Jag är inte lika övertygad som Birger Schlaug om att så blir fallet.

Regeringens uppfattning är att detta i första hand är en fråga för parterna, och den diskussionen pågår som bekant. Innan vi vet vad parterna till slut enar sig om har jag för min del inte mer att säga här och nu.

Anf. 42 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Min fråga var egentligen en helt annan. Tror Margareta Winberg att en minskning av arbetstiden med 12–13 minuter per vecka genom att avtalen förändras leder till fler jobb? Inser inte även arbetsmarknadsministern att en rejäl minskning av arbetstiden, med låt oss säga fyra fem timmar per vecka, från 40 timmar till 35 timmar, ger fler jobb? Delar inte arbetsmarknadsministern det synsättet? Det är detta som jag vill ha svar på. Ger det fler jobb att man minskar arbetstiden litet åt gången än att ta ett stort steg på en gång? Vilket är bäst?

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är sannolikt bäst att minska arbetstiden ordentligt, men det har en baksida som man inte kan bortse från, vilket jag tycker att Birger Schlaug gör, nämligen att detta skall betalas. Frågan är då på vilket sätt det skall betalas. Där är vi av den uppfattningen att parterna nu får undersöka om de kan använda en del av det framtida löneutrymmet för att minska arbetstiden. Låt dem ta det ansvaret, så får vi se vad som händer.

Anf. 44 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Arbetslösheten är ju jättestor, och här finns det alltså en möjlighet. Arbetsmarknadsministern delar också uppfattningen att ett stort steg vore bättre för att skapa jobb. Låt oss säga att en arbetstidsförkortning från 40 till 35 timmar ger 200 000 nya jobb – 200 000 människor kommer in på arbetsmarknaden. Då tjänar staten 32 miljarder kronor på minskade utgifter för a-kassan. Varför inte använda dessa pengar för att sänka skatten för låginkomsttagarna, så att låginkomsttagarna får ungefär lika mycket pengar över i plånböckerna? Det ger ju jobb. Ni har själva sagt att arbetslösheten är det största problemet, och arbetsmarknadsministern säger att en minskning av arbetstiden med många timmar på en gång skapar fler jobb. Varför gör ni då inte det?

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Birger Schlaug, det är faktiskt inte så enkelt. Då skulle vi kunna minska arbetstiden till 20, 15 eller 10 timmar i veckan och tjäna mycket pengar. Men det klara sambandet finns faktiskt inte. Dessutom kan vi inte använda arbetsmarknadspolitiska pengar, vare sig a-kassepengar eller andra pengar, för att pumpa in dem i företagen för att subventionera en arbetstidsförkortning. Det inser nog även Birger Schlaug. Vi måste göra detta stegvis, och det måste i första hand vara en fråga för parterna. Om de inte klarar detta, låt oss då återkomma till den diskussionen.

Anf. 46 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Detta är sannolikt ingen ny fråga. Det var LO som en gång i tiden drev frågan om en arbetstidsförkortning. Sedan kom TCO, mitt förbund, sedan kom DELFA-utredningen, och sedan blev det stopp med förslaget om sex timmars arbetsdag. Vad hände där egentligen? Nåväl, nu är det så att Miljöpartiet gärna hjälper till att försöka hitta konstruktiva idéer och förslag. Vad säger arbetsmarknadsministern om ett samhällskontrakt i gammal Saltsjöbadsanda, ett samhällskontrakt mellan staten och arbetsmarknadens parter, där statens insats skulle bli att stå för en kraftfullt sänkt normalarbetstid med fem timmar på en gång och en sänkning av egenavgifterna med 50 % och sänkta skatter för dem som har de lägsta lönerna, medan arbetsgivarna skulle ge ytterligare anställningar och stå för kompetenshöjande utbildning, och arbetstagaren i sin tur skulle stå för en större flexibilitet vad avser arbetstiden? Vad säger arbetsmarknadsministern om det?

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är självklart omöjligt för mig att här och nu i denna talarstol – rakt över bordet så att säga – ta ställning till det ena förslaget bättre än det andra, som det verkar vara. Vi har ju en viss beredningsprocess i regeringen. Dessutom är jag inte det ansvariga statsrådet, utan det är Ulrica Messing som är det. Därför är det omöjligt för mig att ha synpunkter på det ganska långa och komplicerade förslag som Ewa Larsson nu lade fram.

Miljökrav på bilindustrin

Anf. 48 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till kommunikationsministern. Frågan berör också litet grand näringsministern, eftersom den gäller vår bilindustri. Men ni får gärna lyssna allihop.

Det gäller nollvisionen, den fantastiskt bra vision som vi har satt upp och som handlar om att få ned antalet döda eller svårt skadade i trafiken till noll. Hur skall vi kunna implementera detta även när det gäller miljön och de skador på människor som miljön ger – skador som härrör från avgaser och partiklar från bilar och lastbilar? Ett sätt kan vara att minska bilarnas energiförbrukning. Vi vill ju gärna ha en bra och modern bilindustri i Sverige. Då gäller det att även våra biltillverkare ligger långt framme beträffande både forskning och utveckling av motorerna, så att dessa drar litet energi.

Kan ministern på något sätt bidra till att påskynda utvecklingen mot en modernare och miljövänligare trafik i framtiden?

Anf. 49 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! När det gäller nollvisionen och detta med en trafiksäkrare miljö handlar det om tre delar: vägarna, förarna och bilarna. Bilarna skall vara både säkra och så miljöanpassade som möjligt.

Svensk bilindustri har ju en nisch som innebär att man satsat på större bilar. Därmed har bilarna dragit mera ”soppa” per mil. Nu är den stora utmaningen för svensk bilindustri, och för europeisk bilindustri totalt sett,

att se till att man kan klara av en inblandning av andra bränslen, t.ex. biobränslen, och en minskad energiåtgång. Detta är viktigt för att slippa konflikten med trafiksäkerheten. De två stora svenska biltillverkarna har nu ett program för det här. De brukar vara seriösa, så jag förutsätter att de är seriösa också i det här fallet.

Anf. 50 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tror också på den svenska bilindustrin, och jag tror att man där är seriös. Men jag har nästan fått uppfattningen att man ligger något i bakvatten – om jag får uttrycka mig så. Det finns bilindustrier runt om i världen som visar att bilar kan ha en väldigt liten bränsleförbrukning per mil. Jag har uppfattat det så att vår bilindustri när det gäller forskning och utveckling inte riktigt legat så långt framme att det går att få fram en bra och miljövänlig produkt som drar litet bränsle. Hur kan kommunikationsministern bidra till en sådan förbättring?

Anf. 51 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det finns de som, åtminstone i retoriken, har kommit längre på detta område. Det gäller även biltillverkare som tillverkar litet större bilar. Bl.a. finns det sådana program i Amerika. Även japanerna smyger fram bra effektiviseringsprogram. Det har vi märkt under den senaste tiden.

Vad som nu kan göras från svensk sida är att politiker, konsumenter och, naturligtvis, producenter samverkar – politiker genom att ställa politiska krav och genom regelverk och konsumenterna genom att ställa krav på att bilar som de köper för det första skall kunna visa att de faktiskt är energisnåla. För det andra ställs kravet att bilarna måste bli allt snålare vad gäller bensinåtgången. Jag tror att konsumentmakten är något effektivare än t.ex. kraven i USA, där man har lagstiftat om en viss procent biobränslebilar.

Anf. 52 ELISA ABASCAL REYES (mp):

Fru talman! Det finns bl.a. europeiska tillverkare som, inte bara i retoriken utan också tekniskt, har kommit bra mycket längre än Volvo och svenska biltillverkare över huvud taget.

Om svensk bilindustri inte når upp till de miljömål som vi fastställt och om svensk bilindustri släpar efter, kan ministern då ställa sig bakom en avvägning som innebär att man via ekonomiska styrmedel eller andra, lagtekniska, styrmedel stärker miljöskyddet, på bekostnad av den svenska bilindustrin?

Anf. 53 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att komma ihåg att denna bransch är internationellt beroende. Om vi ställde krav på Saab och Volvo som vi inte ställer på Opel eller Ford, skulle vi bara förstöra en mängd arbetstillfällen i Sverige – utan att därmed förbättra vare sig trafiksäkerheten eller trafikmiljön. De krav som vi skall ställa måste alltså ställas på en större marknad, dvs. inte bara på den svenska marknaden. För svensk bilindustri är det viktigt att ligga på framkanten när det gäller

Anf. 54 HANNA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag tänkte komplettera med en fråga om nollvisionen. Svenskproducerade bilar sägs vara väldigt säkra. Det finns forskare som hävdar att de är säkra just därför att de är stora, inte så mycket bara på grund av konstruktionen. Om kommunikationsministern har studerat de här forskningsresultaten kunde hon kanske också säga något här i kam-maren om detta. Ju större bilar som byggs, desto större är naturligtvis säkerheten för dem som sitter i de stora bilarna, men inte för andra rese-närer ute på våra vägar. Det är ganska viktigt, framför allt i diskussionen om bensinförbrukningen. Det hävdas alltså att stora bilar är säkrare och att de därför måste de dra mera bensin, men jag tror att det är en felaktig bedömning.

Anf. 55 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt, Hanna Zetterberg, att de stora bi-larna är säkrare för dem som sitter i bilen. Däremot är de inte lika säkra för dem som finns utanför. Särskilt om man krockar med en liten skruvrig japan, om jag får uttrycka mig så, kan det bli ganska eländigt. Det bästa vore att alla bilar var lika tunga och lika säkra. Om två sådana bilar krockar, händer inte riktigt lika mycket. Det finns alltså en konstruerad motsättning, kan man säga, mellan trafiksäkerheten och miljön.

Svenska bilar är icke de tyngsta och heller icke de allra största. Det finns betydligt större bilar. Men också mellanklassens bilar tillhör de allra trafiksäkraste, och de inte så farliga för de små bilarna.

Avregleringar och skattesänkningar

Anf. 56 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! I Nya Zeeland har ett omfattande och framgångsrikt avre-gleringsarbete genomförts som omfattat stora sänkningar av skatter och bidrag samt avregleringar av bl.a. arbetsmarknaden.

Vid en studieresa dit nyligen fick vi beskedet att en av arkitekterna bakom avregleringen, Roger Douglas – tidigare finansminister, numera en stark man i partiet ACT, Association for Consumers and Taxpayers – numera av den svenska regeringen anlitas som rådgivare. Jag vill därför fråga Thage Peterson om det är skattesänkningar eller om det är avregle-ringen av arbetsmarknaden som regeringen söker stöd för och råd kring.

Anf. 57 Statsrådet THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Jag har inte anlitat någon sådan rådgivare.

Anf. 58 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! Annars är Nya Zeeland ett mycket bra exempel, där man bör hämta råd och stöd. Där har man genom avregleringar och sänkta skatter lyckats halvera arbetslösheten. Det besked vi fick i Nya Zeeland, att Roger Douglas anlitas som rådgivare av den svenska ministern, tycker

jag är mycket bra. Det tyder på att ett visst förnuft kanske sprider sig också här när det gäller avregleringar och skattesänkningar.

Anf. 59 Statsrådet THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Ola Karlsson väcker en viss nyfikenhet. I den bok som nyzeeländarna har dragit lärdomar av finns mycket som förskräcker. Man kanske också kan se det från motsatt håll. Vi skall faktiskt studera den där boken.

Akutsjukhusen

Anf. 60 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern. Den gäller de små akutsjukhusen.

Jag och många med mig oroas över neddragningen vid och nedläggningen av ett flertal akutsjukhus i Sverige. I Hudiksvall demonstrerade 15 000 personer i lördags mot nedläggningsshotet mot akutsjukvården i Hudiksvall och Bollnäs.

Hur skall vårdbehovet kunna tryggas med de stora avstånd som uppstår? Anser socialministern att det är nödvändigt med de här rationaliseringarna?

Anf. 61 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Hur frestande det än kan vara att ha synpunkter på sådana här frågor är det icke desto mindre sjukvårdshuvudmännen som själva beslutar om hur det här skall vara organiserat. Det som Socialstyrelsen gör och det vi måste kontrollera är att lagarna följs. Vi har tillsyn över hur detta utförs. Man gör också regelbundna kontroller och besök på t.ex. akutmottagningarna.

Anf. 62 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Trots allt beror många av neddragningarna och rationaliseringarna på statens minskade stöd till landstingen. Jag anser att frågan är befogad.

Anf. 63 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Desto gladare är väl landstingen nu när man i samband med vårpropositionen får ett rejält tillskott. Det kommer förstås att betyda att vi underlättar för dem att fullfölja sin viktiga uppgift att också sköta akutvården.

Anf. 64 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Som jag ser det täcker det tillskottet bara en liten del av de stora neddragningar som har gjorts under den senaste tiden. Det täcker bara en liten del av den förlust som landstingen gör genom höjningen av egenavgiften.

Anf. 65 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Vilket ekonomiskt utgångsläge man har ser mycket olika ut från landsting till landsting. I många landsting säger man att man med

hjälp av dessa pengar faktiskt kan göra nysatsningar. I andra landsting innebär de att man t.ex. slipper säga upp personal, vilket också är mycket betydelsefullt i det här läget. Det är ju personalen som står för kvaliteten och omvårdnaden. Det kommer att betyda en hel del att man får det här tillskottet.

Det är också viktigt att säga att en majoritet av landstingen brottas med frågor av det här slaget. Hur skall vi ha vården organiserad? Ny medicinsk teknik har medfört att man inte behöver lika många vårdplatser, och att man måste se till att organisera vården och även ekonomin på ett annat sätt.

A-kassa

Anf. 66 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag har en fråga beträffande a-kassan till arbetsmarknadsminister Margareta Winberg.

Har regeringen gjort någon analys av effekterna av det a-kasseförslag som Moderata samlingspartiet har lagt fram och jämfört det med det förslag som regeringen har presenterat här i riksdagen?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Eftersom det ursprungligen var tänkt att debatten om a-kassan skulle hållas i morgon är det klart att vi har analyserat samtliga partiers förslag.

På frågan om Moderaternas förslag kan man svara att det de föreslår är ett bibehållande av 75 %. Det är alltså ingen höjning. De föreslår en kortare period med a-kassa, alltså 300 dagar. Det skulle i dagens situation innebära att 300 000 personer skulle åka ur a-kassan. Det betyder att man inte heller kan ange i vilket system de skulle hamna eller hur de skulle försörjas. Det skulle vidare betyda att 35 000 personer inte skulle komma in i a-kassan, därför att man har hårdare kvalifikationsvillkor.

Man skulle spara ungefär 20 miljarder i a-kassesystemet och 8–9 miljarder i den övriga arbetsmarknadspolitiken. Med andra ord står Moderaterna för ett helt annat system än det a-kasseförslag som regeringen lade fram. Det är inte så konstigt, eftersom vi har olika människosyn. Det kommer tydligt till uttryck i det här förslaget.

Anf. 68 BARBRO JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag har en följdfråga som gäller a-kassan. Har arbetsmarknadsministern eventuellt tänkt sänka karensdagarna för de människor som slutar utan giltig anledning? I de här fallen är det 45 karensdagar, och det drabbar människor mycket hårt.

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Nej, någon sådan tanke har jag inte.

Resursarbete i offentlig sektor

Anf. 70 SIRI DANNAEUS (fp):

Fru talman! Jag har också en fråga till arbetsmarknadsministern.

Regeringen föreslår i vårpropositionen s.k. resursarbeten i offentlig sektor. Det krävs att man har varit öppet arbetslös i sex månader, och ministern har redan nämnt den s.k. Kalmarmodellen.

Lönen utgörs av a-kassa samt att arbetsgivaren står för mellanskillnaden upp till 90 % av dagpenningen. Vi har redan något liknande, det s.k. offentligt tillfälliga arbetet, OTA eller 55-plus. Där krävs att man skall vara 55 år också. Men lönen är i det fallet a-kassa plus 45 kr.

Då kommer jag till min fråga: Får man välja vilken man skall ha av de här två åtgärderna om man är 55 år eller äldre? Vem är det som väljer, är det arbetsgivaren eller arbetstagaren? Lönen blir ju olika.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det här är två helt olika åtgärder. Tanken är att man när det gäller resursarbeten skall komma överens på den enskilda arbetsplatsen om denna vikariepool, där ett antal arbetslösa skulle ingå. Det gör man från arbetsförmedlingens, arbetsgivarens och facket sida. Det är viktigt att facket är med så att inte denna vikariepool eller dessa resursarbeten tränger undan de ordinarie arbetena. Där spelar facken en viktig roll. Detta är en sådan åtgärd som kan organiseras på vissa platser.

Den andra åtgärden, 55-plus eller OTA, kommer att leva vidare parallellt med det förstnämnda systemet. Man får i den handlingsplan som varje arbetslös skall få göra upp besluta om vilken av de här två åtgärderna som passar den enskilde. Det sker i en dialog mellan arbetsförmedlingen och den arbetslöse.

Svensk köpkraft

Anf. 72 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja rikta min fråga till statsrådet Peterson.

Vi har fått alldeles färsk statistik i dag som visar att Sverige halkar ned i köpkraft om man gör en jämförelse inom EU. Vi ligger under 50-procentsnivån. Sverige har som de andra medlemsländerna enats om en rekommendation, nämligen Essenpunkterna, för att öka tillväxten och sysselsättningen.

Min fråga till statsrådet är: Hur värderar regeringen den här situationen, att vi nu har halkat ned under 50-procentsnivån och att sysselsättningen är besvärande? Hamburgsområdet har den dubbla köpkraften jämfört med Sverige.

Anf. 73 Statsrådet THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Det var i och för sig trevligt att få en fråga från Holger Gustafsson, men detta var en alldeles speciell fråga för finansministern.

Anf. 74 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är riktigt att Sverige har tappat i relativ position jämfört med andra länder. Det skedde framför allt under åren 1991, 1992 och 1993, när Sverige hade en negativ tillväxt, dvs. det samlade värdet av produktionen i Sverige sjönk tre år i rad. Det var det stora raset. Det var det som innebar att vi tappade väsentligt jämfört med andra länder.

Det är naturligtvis en viktig uppgift för oss att få upp tillväxten, öka sysselsättningen och få ned arbetslösheten. Jag har goda förhoppningar inför framtiden, eftersom jag menar att vi har lagt en mycket god grund för detta genom den ekonomiska politik som har förts de senaste åren.

Prot. 1996/97:97

29 april

Frågestund

Anf. 75 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Enligt samma statistikkälla har vi en arbetslöshet om 10,9 % med det mått som man mäter med inom OECD och FN. Också det är över EU-genomsnittet. Min fråga till finansministern är: Kan detta leda till att vi nu börjar fundera litet mer allvarligt på att sänka arbetsgi-varavgifterna, vilket är en del av Essenpunkterna?

Anf. 76 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är riktigt att det används olika arbetslöshetsmått, som ger olika resultat. Det är inte självklart vilket mått som är det bästa. Vi får nog leva med olika mått också i framtiden, bl.a. därför att man inom EU har ett särskilt mått, som naturligtvis också tillämpas på Sverige. Den viktiga uppgiften, oavsett vilket mått vi använder, är naturligtvis att steg för steg nedbringa arbetslösheten, och det är det som hela den ekonomiska politiken är inriktad på.

Jag menar att vi har mycket goda förutsättningar att klara detta, eftersom vi har lagt en så stark grund i svensk ekonomi, med starka statsfinanser, sjunkande räntor, ingen inflation, överskott i våra utrikes affärer och en kraftig produktivitetshöjning. Kort sagt: Vi står mycket väl rustade inför den konjunkturuppgång som nu är på väg.

Anf. 77 TALMANNEN:

Med detta är riksdagens frågestund denna vecka avslutad. Jag tackar regeringens företrädare och kammarans ledamöter för deras insatser.

4 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1996/97:278

Till riksdagen

Interpellation 1996/97:278 av Birgitta Wistrand om kulturprogram i SVT.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 maj 1997.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattid som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 25 april 1997

Marita Ulvskog

Till riksdagen

Interpellation 1996/97:274 av andre vice talman Görel Thurdin om jämställdhetsaspekter på fysisk planering och byggd miljö.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 maj 1997.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 24 april 1997

Jörgen Andersson

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 1996/97:277 om timplanen för grundskolan

Anf. 78 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Inga Berggren har med hänvisning till att jag aviserat en ändring av grundskolans timplan frågat mig för vilka ämnen regeringen avser att minska undervisningstiden för att ge ämnet idrott större utrymme.

Jag vill först understryka betydelsen av de praktisk-estetiska ämnena för eleverna. Enligt läroplanen skall skolan "främja elevernas harmoniska utveckling. Detta skall åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av ämnen och arbetsformer". I samband med läroplansreformen gjordes förändringar i olika ämnens timtal. Framför allt var det de praktisk-estetiska ämnenas timtal som reducerades för att möjliggöra en förstärkning av de grundläggande kunskaperna, ge utrymme för ett utökat språkval och för att ge eleverna möjligheter till eget val.

Den inbördes balansen mellan olika ämnen förändrades, varvid särskilt slöjd respektive idrott och hälsa kom att få en förhållandevis kraftig timtalsreduktion. Att de praktisk-estetiska ämnenas tid reducerades har enligt min mening inneburit att grundskolan riskerar att bli alltför teoretisk och abstrakt, särskilt för de elever som ser dessa ämnen som ljuspunkter i skolarbetet. Eleverna har också själva markerat sitt stora intresse för det praktisk-estetiska området genom att välja huvudsakligen dessa ämnen inom utrymmet för elevens val, vilket utvärderingar från Skolverket visar.

Jag vill nämna att jag under årens lopp fått ta emot mängder av brev från elever, lärare och föräldrar som uttrycker både oro och missnöje med minskningen av utrymmet för de praktisk-estetiska ämnena i skolan. Brevet har gällt främst slöjd respektive idrott och hälsa. Jag håller samtidigt med Inga Berggren om att undervisning i hemkunskap är viktig, inte minst för möjligheterna att som samhällsmedborgare lära sig hantera frågor om hushållsekonomin, omsorgen om miljön och vår hälsa. Jag uttryckte klart i interpellationsdebatten den 18 mars i år min syn på hemkunskapen som ett mycket viktigt ämne med stor utvecklingspotential.

När det gäller de praktisk-estetiska ämnena är det min avsikt att lägga fram ett förslag som innebär ökad tid för slöjd respektive idrott och hälsa. Jag är i dag inte beredd att gå in på den konkreta utformningen. Ärendet

Anf. 79 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Tack för svaret, Ylva Johansson! I svaret understryker statsrådet betydelsen av de praktisk/estetiska ämnena för de unga. Jag håller med om detta. Praktisk tillämpning av teoretiska kunskaper är många gånger utmärkt för inläringen och kan ge både unga och äldre en ahaupplevelse.

Skälet till min fråga är i första hand att statsrådet återoppar folkhälsoskäl för att utöka antalet timmar för idrottsämnet i grundskolan. Jag hävdar att samma motiv skulle kunna användas också för en utökning av antalet timmar för ämnet hemkunskap. Det övergripande målet för hemkunskapen är enligt kursplanen hälsa och resurshushållning. Skolan skall i sin undervisning i hemkunskap sträva efter att eleverna förstår sambandet mellan mat och hälsa.

Sambandet mellan mat och hälsa är väl dokumenterat. När det gäller att förebygga hjärt- och kärlsjukdomar och cancer är kunskapen om detta mycket viktig. Bästa sättet att åstadkomma attityd- och beteendeförändringar är att föregå med goda exempel, helt enkelt att utföra en handling, i det här fallet att tillaga en god, spännande och näringsrik mat.

Enligt min mening skulle även ämnet hemkunskap med återopande av folkhälsoskäl precis som idrottsämnet behöva fler timmar på grundskolans timplan. Varför föreslår skolministern inte detta?

Regeringen framhåller i sin skrivelse nr 112 *Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning* att man skall underlätta ett förändrat arbetssätt genom att öka skolornas möjligheter och tillämpa timplanen mer flexibelt och fritt. Jag får inte resonemanget om å ena sidan en utökning av antalet timmar för idrott och slöjd, å andra sidan en mindre styrande effekt för timplanen på skolans arbete att hänga samman. För mig är detta två motstridande budskap.

Hur förklarar skolministern regeringens inställning? Det hade enligt mitt sätt att resonera varit mera logiskt om en nationell utvärdering kommit först och revideringen kommit sedan. Men såvitt jag förstår har ingen egentlig utvärdering av de praktisk/estetiska ämnen gjorts. Stämmer detta?

Anf. 80 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! För att börja med den sista frågan är det så att flera av de praktiska ämnena liksom också andra ämnen i skolan har varit föremål för en omfattande genomgång inom den nationella utvärdering som Skolverket har bedrivit under ett flertal år. Resultatet av den utvärderingen är bl.a. att slöjdämnet är ett av de ämnen som allra bäst uppfyller läroplanens och kursplanernas mål. Det är också ett av de mest populära ämnena bland eleverna.

Fru talman! Jag håller med Inga Berggren om att hemkunskap har en mycket viktig roll i skolan, dels för att öka kunskaperna i hälsofrågor, dels för att öka elevernas förutsättningar att i sitt privatliv och i sin roll som samhällsmedborgare kunna göra väl avvägda beslut. Behovet av kunskaper för att de skall kunna göra dessa väl avvägda beslut i sitt pri-

*svar på
interpellationer*

vatliv och som samhällsmedborgare ökar hela tiden i takt med att också valmöjligheterna och kunskaperna om effekterna av olika beslut ökar.

Jag delar alltså uppfattningen att hemkunskap har en viktig roll. Hemkunskap är också ett av de ämnen som faktiskt fick en liten utökning i sitt timtal när den nya läroplanen lades fast, t.ex. till skillnad från ämnet idrott och hälsa, som fick en väsentlig reduktion av sitt timantal.

Min avsikt är dels att utöka den tid som av staten rekommenderas när det gäller slöjd samt idrott och hälsa, samtidigt som jag tycker att det är väsentligt att påbörja en utveckling där timplanen får en allt mindre styrande roll i skolan och där vi ökar flexibiliteten för den lokala skolan. Det kan ske på flera olika sätt, och det är en av de frågor som finns med i den beredning av ärendet som nu sker inom Utbildningsdepartementet. En möjlig väg att gå är t.ex. att utöka utrymmet för skolans val i timplanen. Men ärendet bereds för närvarande i Utbildningsdepartementet. Det kommer att bli en remissomgång innan det är dags för regeringen att ta ställning och presentera ett förslag för riksdagen, så jag räknar med att frågan kommer att bli väl diskuterad innan det är dags för avgörande.

Anf. 81 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Då tar jag tillfället i akt att tillföra en del synpunkter under beredningens gång.

När det gäller den nationella utvärderingen har man vad jag förstår ännu inte hunnit utvärdera Läroplan -94, utan det är den äldre Lgr 80 som man har utvärderat. Jag tycker därför att det finns en litet haltande inställning här. Det hade varit väsentligt att först utvärdera Läroplan -94 och sedan göra en revidering om man ansåg att det behövdes en sådan.

Jag vill i den här diskussionen konstatera att hemkunskap är skolans minsta ämne tidsmässigt. Hemkunskap har 118 timmar, idrott 460 timmar och slöjd 282 timmar totalt under grundskoletiden. Hemkunskapen är uppbyggd så att det finns en uttalad koppling mellan teori och praktik som i sig ger goda förutsättningar för problemlösning och ett kritiskt granskande förhållningssätt till handlingar och vanor i vardagslivet, och det tycker jag är väl värt att ta fasta på.

För att eleverna skall få den kunskap som tidigare gick i arv mellan generationerna skulle en utökning av hemkunskapsämnet ge en större möjlighet att lära genom praktisk tillämpning. I dag är det ju inte helt ovanligt att familjer av skilda skäl slutat laga mat och äta tillsammans åtminstone under veckorna. Som jag ser det berövas de unga en hel del av sitt kulturarv. Många barn och ungdomar får inte i dag lära sig hur riktig mat skall smaka. Det är viktigt att också matkulturen får leva kvar. Bristen på matkunskap urholkar både matkultur och folkhälsa.

Jag vill fortsätta diskussionen med att fundera och diskutera kring begreppet hälsa. WHO definierar hälsa som högsta möjliga välbefinnande för den enskilda individen fysiskt, psykiskt och socialt. Och begreppet hälsa inom hemkunskapen står för att eleven skall få förutsättningar för att må bra och fungera väl. Visst är det så att när vi, skolministern, jag och alla andra, känner välbefinnande har vi en god hälsa och känner oss friska och på alerten.

För att uppnå det behöver vi kunskaper om att det är viktigt att både äta rätt och gott och röra på oss. Det är inte enbart fysisk aktivitet som har betydelse för folkhälsan, utan det finns väl belagt i olika undersök-

ningar att kostens och matens betydelse är väl så viktig. Vi kan alltså göra väldigt mycket själva för att förebygga hjärt- och kärlsjukdomar och t.ex. välja rätt mat. Övervikt och diabetes, som är en av vår tids folksjukdomar, kan vi sätta stopp för genom att både äta rätt och motionera.

Jag tar dessa exempel dels för att belysa nödvändigheten av att ordentligt definiera begreppet folkhälsa, dels för att motivet "folkhälsoskäl" också kan användas för en utökning av antalet timmar för hemkunskapen. Instämmer skolministern i detta?

Anf. 82 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Inga Berggren presenterar sitt inlägg som ett ord på vägen i det beredningsarbete som pågår inom Utbildningsdepartementet, och jag väljer att tolka det så.

Jag håller med i stort om det Inga Berggren säger om hemkunskapsämnets betydelse och utvecklingspotential. Vi hade för en dryg månad sedan en interpellationsdebatt här i riksdagen om hemkunskapsämnet, och jag tänker inte upprepa vad jag sade där. Men jag delar uppfattningen att hemkunskap är ett centralt ämne i skolan.

Samtidigt måste vi komma ihåg att det inte bara är hur många timmar som avsätts i timplanen som avgör vilken roll ett ämne spelar i skolans helhet. Olika ämnen samspelar till en helhet på olika sätt i skolan. Alla de ämnen som är viktiga i skolan bedöms inte så att de viktiga ämnena alltid kan få en utökning av timplanen. Tyvärr finns det inte utrymme för det. Det skall inte ses som en värdering av olika ämnens vikt gentemot varandra.

För hälsoaspekter är det självklart inte alls bara fysisk aktivitet som har betydelse. Kost har en otroligt stor betydelse för hälsan. Det är också därför ämnet idrott och hälsa har breddats till sitt innehåll i den nya läroplanen och den nya kursplanen. Det kan självklart ändå inte ersätta hemkunskapsämnet.

Jag delar, som svar på den sista frågan, uppfattningen att det kan finnas många goda skäl för att utöka flera av ämnena i skolan, också hemkunskapen, men det finns inte utrymme att göra utökningar av skolans timplan på det viset.

Anf. 83 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Det är viktigt att konstatera – och jag hoppas att vi kan vara överens om det – att timplanens styrande effekt på hur man arbetar i skolan skall bli mindre i framtiden. I den diskussionen kan man ju faktiskt fundera över hur statsrådet har funderat kring att samtidigt föreslå att idrott och slöjd skulle få ett utökat antal timmar. Någon fingervisning om hur detta skulle ske fick jag i det första svaret. Men det viktiga är ju just att vi ser helheten och att vi får balansen. Där är det inte minst viktigt att det är elevens eget val som får utrymme, så att vi får en större flexibilitet. Det är viktigt att understryka det.

Det är också mycket viktigt att vi får en bättre analys än att bara tala om en kraftig timreduktion just för idrott och slöjd som skäl för att utöka dessa ämnen. Det behövs en ordentlig utvärdering, menar jag, och därefter en eventuell revidering.

Prot. 1996/97:97

29 april

svar på

interpellationer

Anf. 84 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi får en större flexibilitet i skolorna och en mindre tidsstyrning. Det kan ske på olika sätt: dels genom förändringar i timplanen som medger fler lokala beslut, dels genom andra förändringar i skolan som behöver ske. Däremot menar jag att det inte är självklart att flexibiliteten skall utökas utifrån det läge som just i dag råder i timplanen. Jag anser att det finns en risk för att balansen mellan de teoretiska och de mer praktisk-estetiska delarna av skolan har rubbats vilket har missgynnat de praktisk-estetiska ämnena, och jag tycker att den andelen av skolans arbete behöver stärkas för att ge en tillräckligt bra helhet.

Vi skall också komma ihåg att ämnet idrott och hälsa är litet speciellt i den meningen att det är ett av de få ämnen som man över huvud taget inte kan koncentrationsläsa utan som behöver förekomma under varje läsår i skolan på ett sätt som kanske inte är giltigt för andra ämnen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1996/97:273 om LP-stiftelsen

Anf. 85 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Elver Jonsson har frågat mig vilka omedelbara åtgärder regeringen är beredd att vidta för att rädda en sådan viktig verksamhet som den LP-stiftelsen bedriver.

LP-stiftelsen gör ett beundransvärt arbete för att hjälpa människor med missbruksproblem. Detta har också socialutskottet uttalat. En orsak till att stiftelsen under de senaste åren fått ekonomiska problem är att efterfrågan på institutionsplaceringar inom missbrukarvården har minskat. Intäkter från vårdavgifter har stadigt minskat. Detta är en situation som all institutionsbunden missbrukarvård har kännning av – även de statligt drivna LVM-hem som Statens institutionsstyrelse är huvudman för. Många privata vårdgivare har också tvingats avveckla sin verksamhet. Den förändrade efterfrågan har lett till att vissa strukturförändringar blivit nödvändiga bland såväl de statliga som privata vårdgivarna.

På grund av det akuta konkurshotet är LP-stiftelsen beroende av ett omedelbart tillskott om minst 20 miljoner kronor för delbetalningar till obetalda skatter och kreditgivare.

Regeringen beviljade den 13 juni 1995 LP-stiftelsen bidrag om totalt 3 ½ miljoner kronor till olika projekt som till viss del anknöt till den ordinarie verksamhet som stiftelsen bedriver. Detta temporära stöd har inte löst stiftelsens mer långsiktiga ekonomiska problem. Regeringen disponerar inga tillgängliga medel för denna typ av problem.

LP-stiftelsen har i olika skrivelser till regeringen hemställt om statliga medel om ca 20 miljoner kronor för att undgå konkurshotet. Skrivelserna, som handläggs av Finansdepartementet, bereds för närvarande.

Regeringen förutsätter dock att LP-stiftelsen tillsammans med berörda fordringsägare i konstruktiv anda i första hand löser situationen genom en uppgörelse.

Anf. 86 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! När jag nu tackar socialministern för svaret kan vi konstatera att jag gör det i en situation med hög arbetslöshet, missbruksproblem, barn som far illa, vuxna som oroar sig för sig själva, för sin nutid och framför allt för sin framtid. Det skall också sägas att många goda insatser görs från de offentliga instanserna, men det finns också goda komplement på enskilt initiativ. Ett sådant värdefullt komplement har LP-stiftelsen under lång tid varit.

Socialministern delar min uppfattning om att LP-stiftelsen gör "ett beundransvärt arbete för att hjälpa människor med missbruksproblem". I det avseendet är vi helt ense. Men när statsrådet gör det till en fråga om enbart lägre efterfrågan och penningproblem är det att hantera frågan alltför ytligt. Att efterfrågan sjunker beror ju inte på att behovet har minskat. Tvärtom är det närmast i växande. Det är i stället de svaga kommunala ekonomierna som gör att man inte köper tjänster utifrån. Därför kan inte frågan reduceras till ett teknisk-ekonomiskt spørsmål. Dessutom finns det anledning för statsmakten att känna ett särskilt ansvar därför att det offentliga samhället inte har känt det ansvaret i en svår situation som lett fram till missbruk och misär. Det finns anledning för oss, både regering och riksdag, att ta ett större ansvar för att bromsa de krafter som enbart vill sko sig på medborgarnas och missbrukarnas bekostnad. Jag tycker att den alltför slappa hanteringen av alkoholpolitiken och andra drogfrågor av stat och kommun kräver både eftertanke och en förändring. I den situationen behövs alla de krafter som är beredda att engagera sig och gå in i en sådan här verksamhet. Man behöver både uppmuntran och samhällets stöd.

Det känns tungt att den som först rusar fram och sätter en sådan här verksamhet på obestånd är staten själv genom att, som i detta fall, driva in oreglerade skatteskulder. Dessutom är det ekonomiskt tveksamt då de lönegarantier som nu skall utlösas kommer, om man inte hittar positiva lösningar, att kosta staten många gånger mer.

Nu säger statsrådet att regeringen inte disponerar några tillgängliga medel för den här typen av problem. Jag skall hålla statsrådet räkning för att hon inte nonchalerar problemen som sådana. Men undanflykten att man inte disponerar några medel håller egentligen inte. Vad det handlar om är vilket engagemang staten ägnar och vilken betydelse staten tillmäter en sådan här verksamhet. Exempelen är många då staten gått in för att hjälpa och rädda – ingen skugga över sådana uttryckningar. Men mitt påstående är att regeringen inte tillräckligt har prioriterat den här verksamheten, som framgångsrikt bedrivits och som det finns ett skriande behov av ute i samhället.

Den fråga som jag vill rikta till statsrådet är: Kommer socialministern att engagera sig för att man i beredningen i regeringen och Finansdepartementet ger de sociala motiv som måste vägas in då man går in och bedömer en verksamhet som känns mer angelägen än någonsin tidigare?

Anf. 87 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! I likhet med Elver Jonsson efterlyser jag ett större engagemang från Socialdepartementet när det gäller LP-stiftelsen. LP-stiftelsen startade 1959 och kom 1960 i gång med ett omfattande arbete bland alkohol- och narkotikamissbrukare. I dag bedriver stiftelsen ett omfat-

Prot. 1996/97:97

29 april

*Svar på
interpellationer*

tande arbete för socialt utslagna människor på ca 50 platser i landet. På 45 orter bedriver stiftelsen kontaktverksamhet för missbrukare och hemlösa.

Fru talman! Det kan tveklöst konstateras att LP-stiftelsens verksamhet i Sverige i flera avseenden är unik. Det finns inte något annat exempel på en ideell social verksamhet av motsvarande omfattning. Även de resultat som uppnåtts i form av rehabiliterade människor står av allt att döma i särklass. Utvärderingar ger vid handen att LP-stiftelsens arbete bland missbrukare har varit mer framgångsrikt än andra vårdalternativ. Därtill är två tredjedelar av de i dag 320 anställda personerna f.d. missbrukare som genom att först ha blivit rehabiliterade sedan fått en plats på arbetsmarknaden. Bara detta är unikt.

Antalet missbrukare är stort i lågkonjunktursens spår, och antalet uteliggare och socialt nedgångna människor ökar. Bristen på pengar i kommunerna har enligt uppgifter lett till att vissa kommuner visar mindre benägenhet att remittera missbrukare till vårdhem. Låt mig peka på en sak. När nu kommunerna inte har råd att sända lika många till LP-stiftelsen har stiftelsen aldrig vägrat att ta emot någon person som vill ha hjälp, även om kommunen inte betalar utan man har sagt att alla är välkomna. Alla som vill ha hjälp av stiftelsen skall stiftelsen ställa upp för trots att ingen betalar. Däri ligger en del av förklaringen till de underskott som uppstått.

Under stiftelsens existens har ca 350 miljoner samlats in som frivilliga gåvor. Vid en extra insamling före påsk fick man in ca 6 miljoner för att hjälpa upp stiftelsen. Det har varit olika propåer om att statsmakterna borde ställa upp. Vi har motionerat från fem olika partier om att staten borde gå in mer. Det har gjorts försök till uppvaktningar i socialutskottet. Det har försökts att ta ett initiativ i socialutskottet, men det har tyvärr röstats ned. Under föregående år har samtal förts med både Göran Persson och Erik Åsbrink. Det är beklagligt att vi från statens och regeringens sida inte har kunnat visa mer uppskattning för verksamheten.

LP-stiftelsens framgångar får nu vara förebild i omvärlden. I Ungern, Bulgarien, Rumänien, Portugal, Estland, Finland och Norge har man tagit efter och jobbar efter det sätt som LP-stiftelsen har lyckats så fint med. I Norge går staten in med 20 miljoner i år. Man har under de senaste tio åren gått in med ungefär 80 miljoner från statsbudgeten i Norge. Jag skulle önska att Socialdepartementet och statsrådet åkte till Oslo och besökte både LP-stiftelsens motsvarighet och social- och finansdepartementen och såg hur de arbetar för att backa upp ett så här stort och värdefullt arbete.

Jag vill i likhet med Elver Jonsson efterlysa större engagemang från socialministern.

Anf. 88 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! För några år sedan talades det mycket om de glömda barnen. Det var barn till alkoholiserade föräldrar som inte fick den uppmärksamhet och det stöd som de behövde därför att de inte hade föräldrar som klarade av situationen.

I dag borde vi mer tala om de glömda människorna. Av socialministerns svar kan vi tydligt notera att vad som hänt är att vi glömt bort människor som sitter fast i ett alkohol- eller drogmissbruk. Svaret är

nämligen att efterfrågan på platser har minskat. Det skulle i sin tur vara anledningen till att regeringen tycker att skatteskulden kanske är viktigare för staten än den verksamhet som bedrivs för de människor som skulle behöva stöd och hjälp i ett rehabiliteringshem. Det är inte så att antalet missbrukare har minskat, utan de har blivit mer och mer glömda. Av ekonomiska skäl prioriteras inte den gruppen därför att den inte orkar slåss för sina rättigheter och möjligheter och snarare går djupare ned i ett missbruk. I kommun efter kommun har man faktiskt minskat på missbrukssidan därför att man tyckt att man inte har råd med det när man måste spara och missbrukargruppen kanske är tystare än andra.

Jag tycker att socialministerns svar också visar att man från regeringens sida tycker att den här gruppen kan man fortsätta att spara på. Det är vad man reellt gör när man tvingar LP-stiftelsen att lägga ned sin verksamhet eller gå i konkurs.

Jag skulle önska att vi hade fått se ett mera engagerat svar från socialministern i sakfrågan. På många områden jobbas det intensivt med att försöka minska drogmissbruk osv. Här finns en verksamhet som trots allt har fungerat och gett människor nytt hopp och nya möjligheter.

I svaret sägs att det inte finns några tillgängliga medel för denna typ av problem. Detta är ganska tragiskt att behöva läsa. Det finns bankakuter, fallskärmar och ökat partistöd. På en mängd områden finns det faktiskt pengar som kan plockas fram när det uppstår problem. Fortfarande finns det ett företagarsöd som enligt företagen själva egentligen inte skulle behövas därför att företagen går så bra. Det finns ingen anledning till att de skall ha stöd från staten, men det tas ändå tacksamt emot eftersom det tillför ytterligare vinster.

Jag vill ställa en fråga och få ett svar med anledning av interpellationen. Hur har regeringen beräknat de kostnader som konkursen kommer att förorsaka samhället? Förmodligen kommer det inte in några skattemedel efter konkursen. Förmodligen ökar antalet arbetslösa. Förmodligen ökar kostnaderna för de missbrukare som inte får plats inom denna verksamhet. Jag skulle gärna vilja ha ett svar på frågan hur socialministern och regeringen beräknar samhällskostnaderna för denna verksamhets konkurs.

Anf. 89 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi diskuterar egentligen två frågor här.

För det första diskuterar vi det övergripande som handlar om missbrukarvården, hur den skall organiseras, hur vi skall ha det med institutionsvård och hur kommunerna skall kunna sköta den här uppgiften i framtiden. Det är mycket viktiga frågor att diskutera, och det kommer vi att få göra under en tid framöver. Jag har också anmält att jag är intresserad av att snabbt skaffa mig en överblick över hur det ser ut med institutionsvården och missbrukarvården.

Detta är inte den första och enda institution som har problem i dag. Efterfrågan på institutionsvård har minskat, och det beror på flera saker. Det beror framför allt på att kommunerna har en så pressad ekonomisk situation och också på att man letar alternativ. Man har inte alltid varit helt nöjd med resultaten av institutionsvården. Man söker alternativ som kan vara både billigare och effektivare. Här är det viktigt att vi skaffar oss en god överblick, så att vi inte ställer till med problem för framtiden och så att missbrukarna inte hamnar i kläm på ett oacceptabelt sätt.

För det andra handlar det om LP-stiftelsen. Innan vi tar i så väldigt som Marianne Samuelsson gör vill jag säga att enligt LP-stiftelsen själv har man och har haft en för stor kostym. Man har införskaffat två stora anläggningar på sistone som man inte kan fylla. Det är för många anställda och man har tagit emot många som man inte har fått några pengar för. Detta går inte att klara.

Vad det nu handlar om är att staten skulle gå in och betala obetalda skatteskulder. Vare sig det statliga bolaget Venantius eller Skattemyndigheten har varit ovilliga. De har in i det sista varit med i rekonstruktionsdiskussionen. Enligt uppgift har ju Venantius efterskänkt hela skulden. Däremot ville man att det skulle hända någonting för att det skulle gå att komma fram till en uppgörelse. Att påstå att Venantius inte skulle vara villigt att diskutera är såvitt jag har förstått oriktiga uppgifter. Alla parter vill ju helst ha en uppgörelse och en rekonstruktion. LP-stiftelsens egna företrädare säger att också de förstår att det är viktigt att anpassa verksamheten till en ny verklighet.

Frågan är hur vi skall göra med andra institutioner och hem som finns för missbrukarvård. Skall vi göra ett statligt åtagande även där? Vi skall komma ihåg att LP-stiftelsen under både 80-talet och 90-talet med jämna mellanrum har uppvaktat regeringen för att få stöd när man har varit i kris. Nu försöker man att sälja en eller ett par fastigheter för att kunna få en bättre ordning på sina finanser. Det är ju ett ansvar som man har också som arbetsgivare, att se till att man kan finansiera verksamheten. Eller menar Marianne Samuelsson att vi skall gå in och ta det ansvaret? I så fall kommer man kanske tillbaka redan nästa år och ber om mer pengar för att täcka eventuella underskott.

Samtidigt är vi alla fyra debattörer helt ense om att LP-stiftelsen bedriver en fin verksamhet. Men man måste se till att man har en långsiktig och hållbar finansiering. Det gör också att det blir tryggt för dem som kommer dit och skall vårdas där och för de anställda. Det är viktigt. Under 80-talet och 90-talet har man också fått stöd av socialdemokratiska regeringar, dock icke av Bengt Westerberg som också blev uppvaktad. Även om det har varit mera av projektkaraktär har man fått stöd tidigare, och det har inte hjälpt.

Låt oss fortfarande hoppas att det här kan bli en rekonstruktion. Förhandlingarna är ju inte avslutade.

Anf. 90 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Jag uppskattar socialministerns nyanserade ton och att hon slår fast att vi är överens om en grundinställning. Det inger förhoppningar om att det hela ändå skall komma till ett lyckosamt slut. Frågan är inte helt enkel. Den har flera dimensioner. Statsrådet sade att det egentligen handlar om två frågor. Ändå hänger de väldigt mycket ihop.

Jag vill återigen upprepa att det som känns angeläget och det som vi vill göra, det gör vi. Vad det i hög grad handlar om är om det finns ett engagemang från Socialdepartementet som är så starkt att det ger resultat också i Finansdepartementet. Jag vill påstå att känslorna för dessa insatser kanske inte är lika starka där, eftersom man inte har den referensramen och den erfarenheten som socialministern har. Därför är det viktigt att just statsrådet följer den här frågan.

Vare sig riksdagen eller regeringen kan med gott samvete skjuta den här frågan ifrån sig med hänvisning till enbart den finansiella och fiskala situationen. Jag tror att man behöver göra en gradskillnad när det gäller insatser. Här handlar det om att rädda viktiga mänskliga värden. Jag tycker mig se att det alltför ofta är människor på det som vi kallar för samhällets botten som raskast råkar illa ut. De röststarka har företrädare och förespråkare. När vi alla av och till ger vårt verbala stöd innebär det också en praktisk förpliktelse.

Jag var tillsammans med före statsministern Ingvar Carlsson och höll uppmuntrande hyllningstal vid ett jubileumsarrangemang som berörde LP-stiftelsen. Ingvar Carlsson talade engagerat om behovet av sådan verksamhet som LP-stiftelsen står för, och det instämde jag i. Min slutsats blev att vi som politiker inte får begränsa oss till högstämnda hyllningstal och sedan oengagerat bli tysta. Det är därför som jag har tagit till orda i den här debatten. Här gäller det människovärden som måste räddas.

Sedan sade statsrådet att man nu söker alternativ och försöker att – som det uttrycktes – anpassa kostymen. Det är nog viktigt att göra det. Jag har tidigare hört inlägg från socialministern om att man eftersträvar en långsiktig lösning, och det är också väsentligt. Men det är en sak som vi ändå måste hålla i minne när det talas om att det har utbetalats projekt-pengar under åren etc.: Det är i förhållande till verksamheten oerhört små belopp i jämförelse med hur vi stöder andra verksamheter. Ingen skugga över andra aktiviteter, men jag tror att vi behöver en bättre proportionalitet när det gäller vad vi kan få ut av ett sådant här arbete. Därför är det så angeläget att det leder till en lycklig lösning.

Anf. 91 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Allra först: LP-stiftelsen har minskat sin verksamhetsvolym och man har minskat sin personal och gjort försök till anpassning. I förhållande till andra organisationer typ länsrörelsen har statsmakterna genom åren gett mindre bidrag till LP-stiftelsen än till länsrörelsen. Jag har ingenting emot att länsrörelsen har fått större bidrag, men med tanke på det arbete som LP-stiftelsen har bedrivit och det resultat som har uppnåtts borde man från staten ha kunnat ställa upp mer.

När det gäller tidigare socialministrar har Gertrud Sigurdsen och Karin Söder gjort stora insatser för att hjälpa LP-stiftelsen, inte minst när Hällnåshemmet kunde förvärvas och när man startade den verksamheten som har varit oerhört framgångsrik.

Det är viktigt att man nu ser till att så mycket som möjligt av LP-stiftelsens värdefulla arbete och sätt att hjälpa människor kan fortsätta, men då måste också staten ta sitt ansvar. Då är det viktigt att regeringen och socialministern tar initiativ för att försöka se till att detta arbete kan backas upp av regeringen. Titta gärna återigen på hur man i Norge uppskattar arbetet och direkt från statsbudgeten går in och stöder arbetet, därför att man har konstaterat att det hjälper så många utslagna människor att bli rehabiliterade och att man på det sättet minskar de totala kostnaderna för nationen.

Anf. 92 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Socialministern tyckte tydligen att min ton var i högsta laget. Men i sak bemötte hon det jag sade inte utifrån att det skulle vara fel utan snarare utifrån att det var rätt, nämligen att regeringen nu måste se över vad som händer med missbrukarna så att de inte hamnar i kläm. Det var precis det jag påpekade, nämligen att det är den grupp som i dag har hamnat i kläm, bl.a. i de kommunala besparingarna, vilket i sin tur förorsakar att de här hemmen har svårare att få sin ekonomi att gå runt. Men det är inte så att missbrukarna inte skulle behöva plats på de här hemmen.

Just gruppen missbrukare har i dag ingen röst. De orkar inte själva slåss, utan de tar hellre till flaskan eller sina droger. Jag tycker att det är vår skyldighet att ta till höga toner för deras skull, därför att de är också människor och behövs i samhället, och de behöver få en chans att komma tillbaka.

Jag fick tyvärr inte något som helst svar på frågan vad som skulle hända om rekonstruktionen inte fungerar som socialministern önskar, utan det blir så att den här verksamheten slås ut, och vad det skulle innebära i kostnader för samhället.

Det finns också den aspekten att den här verksamheten har visat solidaritet i så stor utsträckning att man har tagit emot missbrukare utan att kunna få pengar för dem via kommuner eller staten. Jag tycker då att samhället har ett ansvar för de människor som behöver den här rehabiliteringen.

Jag tycker inte att det här svaret är tillräckligt, men jag hoppas verkligen att socialministern följer upp och jobbar vidare med frågan, utifrån att den här gruppens situation verkligen behöver beaktas i dag. Vi möter tyvärr fler och fler ute på gatan som borde få vara på rehabiliteringshem.

Anf. 93 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag utgår från att vårt gemensamma engagemang ligger i att se till att vi har en bra missbrukarvård. Jag hoppas och utgår från att man lokalt fortfarande försöker få en uppgörelse. Det allra bästa vore att man kom överens med sina fordringsägare om hur man skall ha det och att man fick till stånd en uppgörelse som innebär att man kan gå vidare och krympa kostymen något och anpassa sig efter nya förhållanden.

Jag vet inte var Marianne Samuelsson menar att vi skall ta de här pengarna. Vi har inga sådana lösa pengar. Dessutom kommer naturligtvis andra vårdhem och institutioner att säga att det är djupt orättvist: Varför skall ni betala för dem men inte för oss? Det finns ju de som redan har fått lägga ned sin verksamhet. Skall staten ta på sig det ansvaret?

Det är klart att det också är ett värde att det här är en verksamhet som är profilerad och som i hög grad bygger på frivillighet. Frågan är då hur mycket staten skall gå in och ta ansvar för. Hittills har man gjort det. Det är unikt att LP-stiftelsen, bland många andra som skulle ha kunnat söka stöd, trots allt har fått det genom åren, även om det har varit små pengar. Men hur mycket skall de få innan det blir en statlig verksamhet igen?

Det är också deras egen bedömning att de behöver krympa kostymen något och anpassa sig. De kanske har köpt för stora anläggningar, som de nu har svårt att klara ekonomiskt, också med tanke på att kommunerna inte kan ha missbrukarvården på samma sätt. De försöker också hitta andra modeller, med mer öppenvård osv.

Jag tror ändå att vi fortfarande kan hoppas på att man lokalt skall kunna komma till en uppgörelse, men vårt gemensamma intresse är ju att se till att missbrukarna får hjälp och stöd. Jag vet inte om det här är det rätta sättet, att vi skall säga att vi nu går in och betalar skatteskulderna. Då är det möjligt att man kommer tillbaka igen nästa år och har bekymmer. Det viktiga är ju att man lokalt anpassar sig.

Vi har ännu, som jag ser det, en möjlighet. Innan vi vet vart det här tar vägen är jag inte heller beredd att spekulera eller gissa vilka följderna kan bli. Jag är övertygad om att LP-stiftelsen vill fortsätta sin verksamhet framöver och också kommer att kunna göra det på olika sätt. Här finns både många frivilliga insatser och en vilja att fortsätta den här viktiga verksamheten. De kommer att göra det, men kanske ha den i något mindre skala.

Anf. 94 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Jag är tacksam för deklarationerna från socialministern, dels att hon slår fast att det är viktigt med en bra missbrukarvård, dels hennes klara bekännelse till det ideella arbetets betydelse. Jag hoppas också att den uppgörelsen skall kunna leda till ett gott resultat.

På en punkt är jag inte helt överens med socialministern, och det är att staten skulle ha gjort tillräckligt, som jag uppfattade statsrådet. Jag tycker att staten skulle sätta fram fötterna och ta ett tag till.

I interpellationssvarets avslutning står det att LP-stiftelsen med berörda fordringsägare i konstruktiv anda skulle lösa det här. Vi får sätta våra förhoppningar till det. Jag tror att det finns en sådan konstruktiv anda. Möjligen har jag tvivlat på hur stark den har varit i regeringen, enkannerligen Finansdepartementet, men jag ser socialministern som en garant för en god lösning, som säkrar fortsättningen på ett angeläget människovårdande arbete. Det känns förpliktande för mig som parlamentariker att skicka med det som en uppmaning till regeringen.

Sedan skall jag säga till socialministern att vi uppskattar att hon så energiskt jobbar också med det förebyggande, därför att det hänger ihop. Om vi skall minska behovet av missbrukarvård behövs det insatser i det förebyggande arbetet. Det är därför som jag sätter hopp till att socialministern nu följer frågan. Jag tror att den högste ansvarige för landets sociala välbefinnande har helt andra möjligheter att göra en korrekt och schyst bedömning av behovet. På den punkten sätter jag större tillit till socialministern och hennes departement, att de har större insikt, än till dem som mera ensidigt ägnar sig åt finansiella och mer krassa verksamheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 1996/97:217 om citytunnel i Malmö

Anf. 95 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Kerstin Warnerbring har frågat mig vilka kostnader som kan åsamkas statskassan om Citytunneln genomförs på föreslaget sätt och om det svenska brobolaget, SVEDAB, ej klarar de ekonomiska åtagandena.

Bakgrunden till frågan är ett förslag till avtal som har tagits fram mellan staten och företrädare för Malmöregionen om hur citytunnelprojektet kan finansieras och byggas.

Citytunnelprojektet i sin helhet består av en järnvägstunnel som avses gå mellan centralstationen i Malmö via två nya stationer i staden till Öresundsförbindelsen. Dessutom ingår i projektet att bygga förbindelse-spår från tunneldelen till Trelleborgs- och Ystadsbanorna.

Avtalet har tagits fram på regeringens initiativ efter en avsiktsförklaring som slöts i oktober 1996. Det är regeringens avsikt att senare under maj återkomma till riksdagen med de delar av finansieringslösningen som kräver riksdagens bemyndigande.

Avtalet om finansiering och genomförande av citytunnelprojektet är uppbyggt så att de parter som kan dra nytta av projektet också finansierar, bygger och har driftsansvar för de delar som ger nyttan. Denna utgångspunkt har varit framgångsrik eftersom projektet ger olika mervärden, för den nationella godstågstrafiken, för kollektivtrafiken över sundet och för den regionala kollektivtrafiken.

Det är mot denna bakgrund regionen, dvs. Malmö kommun och Kommunalförbundet för Malmöhus läns kollektivtrafik, själv har tagit på sig att ansvara för byggnationen av de två nya stationerna och förbindelse-spåren från Citytunneln mot Ystads- och Trelleborgsbanorna, till en kostnad på 1 miljard kronor.

SJ har i gengäld tagit ansvar för ombyggnaden av Malmö central, vilket beräknas kosta 150 miljoner kronor.

En del i citytunnelprojektet som regeringen anser att staten via Banverket direkt bör ansvara för är spåranläggningarna, exklusive förbindelse-spåren till Ystad och Trelleborg. Kostnaden för investeringarna i denna del är beräknad till 1,3 miljarder kronor och finansieras med ordinarie anslagsmedel.

Själva tunneldelen, inklusive annat undermarksbyggande, utgör cirka hälften av kostnaden för citytunnelprojektet. Finansieringen av tunneldelen delas i det föreslagna avtalet mellan Banverket, dvs. staten, och de regionala parterna så att Banverket svarar för 44,2 % eller ca 1,1 miljarder kronor och regionen för resten. I den beräknade kostnaden ingår visst påslag för eventuella oförutsedda händelser.

Om jag får summera statens eller Banverkets åtagande i citytunnelprojektet blir det således 1,3 miljarder kronor för spåranläggningar och 1,1 miljarder kronor för bygget av tunneln, dvs. totalt 2,4 miljarder kronor. Den kostnad som regeringen anser att staten bör ta på sig i projektet bör jämföras med Banverkets investeringsram för stomjärnvägar de kommande tio åren som är 36 miljarder kronor. Jag anser således att Banverkets risk är rimlig.

Hur kommer då SVEDAB in i frågeställningen? SVEDAB är hälften-ägare av Öresundskonsortiet och skall bygga de svenska anslutningarna

för en del av de medel som flyter in genom trafikavgifterna på kust-till-kust-förbindelsen. Det finns i dag förutsättningar för att detta intäktsflöde skall räcka till mer än de anläggningar som planerades då avtalet med Danmark tecknades. Närmare redovisning i frågan kommer att framgå av regeringens proposition. Det är naturligtvis riksdagen som avgör hur dessa intäkter skall disponeras och om en del av dem skall användas till Citytunneln.

Regeringen anser att upp till drygt 1,7 miljarder kronor av ett sådant framtida intäktsflöde från Öresundsförbindelsen bör användas till att subventionera tunneldelen i citytunnelprojektet. Kommer inte Öresundsförbindelsen att ge detta överskott är betalningsansvaret statens och de regionala parterna, enligt vad jag tidigare anført.

I det föreslagna avtalet förutsätts att ett lån tas upp på drygt 1,7 miljarder kronor för att förskottera det förväntade överskottet från SVEDAB. Banverket och de regionala parterna står som låntagare. SVEDAB:s roll är att förmedla lånet och skriva ned det med ett belopp motsvarande eventuellt överskott av intäktsflödet från broavgifterna. I den mån sådant överskott inte uppkommer skall låntagarna själva amortera lånet. Den statliga andelen av lånet är satt till 580 miljoner kronor.

Genom denna konstruktion kan, i bästa fall, statens anslagsbelastning för citytunnelprojektet bli 580 miljoner kronor lägre än vad som redovisats ovan och stanna vid ca 1,8 miljarder.

För att det lån som SVEDAB tar skall få en rimlig ränta är det lämpligt att staten gör ett garantiåtagande. Så är finansieringen av Öresundsbroprojektet också uppbyggd.

Kerstin Warnerbring frågar vad som händer staten om SVEDAB inte klarar de ekonomiska åtagandena enligt det föreslagna avtalet, dvs. om bolaget inte ger något överskott. Statens anslagsbelastning för citytunnelprojektet kommer, som jag redovisat, i detta fall att på sikt öka med 580 miljoner kronor till 2,4 miljarder kronor. Därutöver tillkommer en kapitalkostnad. Något garantiåtagande från staten kommer inte att utlösas.

Anf. 96 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Det tycks mig dock som om kommunikationsministern tar litet lätt på frågan om statens finansiering av Citytunneln. Även 2,4 av Banverkets 36 miljarder är väldigt stora pengar som tas från andra angelägna investeringar, främst det yttre godsspåret som hade kunnat göra livet drägligare för 15 000 människor i Malmö. Nu satsas de i stället på ett högriskprojekt som många är mycket tveksamma till.

Citytunneln påstås vara en nödvändig del i broprojektet, men har ju lagts till i efterhand. Bara detta borde ju vara helt oacceptabelt. Med salamimetoden har man fattat ett beslut i taget och på så sätt genomdrivit en trafiklösning som är allt annat än miljövänlig och kostnadseffektiv. Dessutom ger den, trots enorma kostnader, inte en tillfredsställande trafiklösning i en av Sveriges mest miljöbelastade regioner.

I den spårvagnsutredning som gjordes i Malmö för några år sedan slogs fast att en citytunnel bara skulle få perifer betydelse för persontransporterna i Malmö. Kostnaden för tunneln låser för lång tid framåt upp både regionens och statens pengar till infrastruktursatsningar som så

väl behövs för att lösa trafikkaoset i Malmöregionen på ett långsiktigt, hållbart och miljövänligt sätt.

Det finns ju också flera instanser som har ifrågasatt Citytunnelns samhällsekonomiska nytta. Redan i Bengt Dennis första utredning slogs fast att tunneln inte går att bygga på egna meriter. I KOMKOM:s förslag på tillkommande satsningar i stomjärnvägsnätet föreslås för Skånes del godsåtgärder för 1,7 miljarder. KOMKOM tillägger: Tillräcklig lönsamhet har inte kunnat beräknas för Citytunneln i Malmö, som därför inte ingår i förslaget.

Banverkets avgående generaldirektör liksom också Banverkets experter betecknar tunnelprojektet som osäkert, äventyrligt och kostsamt. SVEDAB:s VD har gått till skarp attack mot, vad han kallar, de önskedrömmar som har styrt planeringen av tunnelprojektet, som han betecknar som ett högriskprojekt byggt tekniskt, finansiellt och trafikmässigt.

Det är förvånansvärt att kommunikationsministern inte har tagit några intryck av all den kritik som finns, framför allt när det gäller kostnad och finansiering. Jag måste nu få fråga kommunikationsministern: Hur kan hon så tvärsäkert påstå, med den finansieringslösning som man nu valt, att något garantiåtagande från staten inte kommer att utlösas? Om det är så tvärsäkert, varför behövs över huvud taget statens garantiåtagande? Då kan vi kanske ha i minnet att det i såväl Veckans Affärer som i en radiointervju med diverse representanter från Malmö och med den kommunikationsminister som skrev under broavtalet med Malmö har framkommit att om Citytunneln hade funnits med när broprojektet presenterades i början, hade aldrig broprojektet blivit godkänt i riksdagen.

Anf. 97 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag kan dela Kerstin Warnerbrings uppfattning att salamimetoden kanske inte är den bästa. Det hade naturligtvis varit bättre om man hade tagit helhetsgreppet från början, därför att det finns oerhört starka skäl till att Citytunneln skall byggas och att den skall komma till så fort som möjligt efter Öresundsbron.

Först och främst ökar Citytunneln de positiva effekter som bron faktiskt har genom att den också stärker den spårbundna kollektivtrafiken. Det betyder att spårtrafiken ökar i konkurrenskraft i förhållande till biltrafiken. Det är ett skäl.

Det andra skälet är att Citytunneln avlastar Kontinentalbanan, vilket gör att det blir bättre miljö men också betydligt förbättrade förutsättningar för den internationella godstrafiken på tåg via Trelleborg.

Det tredje skälet är att Citytunneln stärker kollektivtrafiken i hela Skåne, främst genom att Malmö inte längre blir en ändhållplats.

Sammantaget gör dessa tre skäl att Citytunneln blir det bästa alternativet.

Sedan kan man säga att man i stället kunde ha valt att bygga ett spår runt Malmö. Det har nu i efterhand diskuterats anledningen till att vi inte bestämde oss för det. Låt mig då förklara varför jag tycker att det är ett sämre alternativ. Ett sådant spår skulle nämligen inte ge några regionala mervärden till kollektivtrafiken. Det skulle inte gynna hela Skåne-regionen. Det skulle heller inte gynna persontågtrafiken över sundet, vilket är oerhört viktigt eftersom vi vill att hela regionen Skåne-Sjælland skall bli en gemensam arbetsmarknad. Då är det viktigt att kunna pendla med tåg

och att inte vara tvungen att köra bil. Vidare skulle det innebära att man tvingades att göra ganska stora investeringar i Malmö godsbangård. Dessutom skulle det innebära en riksbangård syd, var den nu skulle ligga någonstans, som inte minst skulle vara nödvändig för att inte Burlövs kommun skulle få sin miljö förstörd. En sådan godsbangård skulle inte innebära några regionala mervärden, utan den skulle till alla delar belasta statsbudgeten. Så i dagsläget är detta ett betydligt sämre alternativ än att bygga Citytunneln.

Så frågar slutligen Kerstin Warnerbring varför staten skall lämna garantier om jag nu är så säker på att det är ett bra projekt. Det är alltid bra med statliga garantier, därför att de betyder att man kan låna till billigare ränta. Man kan också öka riskvilligheten, eftersom det är ett samhällsnyttigt projekt. Det är de generella skäl som vi har när vi lägger ut statliga garantier på samhällsnyttiga projekt. Det är ingenting konstigt. Det blir billigare att låna. Det trodde jag att vi hade en gemensam uppfattning om.

Anf. 98 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Vi har nu hört ett flertal olika skäl till varför det är så oerhört nödvändigt att Citytunneln byggs. Jag har vid flera andra tillfällen här i kammaren tagit upp vart och ett av alla de skäl som kommunikationsministern nu nämner och påtalat varför dessa skäl över huvud taget inte är giltiga. Det tänker jag inte göra just nu, eftersom tiden är väldigt knapp.

Eftersom det har funnits så starka skäl för att bygga Citytunneln tycker jag att det absolut minsta anständighetskrav man kan ställa är att den skulle ha funnits med när broprojektet redovisades för flera år sedan för beslut i denna riksdag. Det vill jag ånyo understryka. Jag tycker att hantlandet är oerhört felaktigt i en demokratisk församling.

Jag har fått svar på frågan om varför en statlig garanti är bra, men jag har fortfarande inte fått svar på frågan varför kommunikationsministern så tvärsäkert kan säga att den inte kommer att utlösas. Någonting mer osäkert som finansieringskälla än bilavgifterna på bron för högriskprojekt som bro och citytunnel kan i alla fall inte jag tänka mig.

Nu påstås det att bron framför allt skall vara ett medel att uppmuntra järnvägstrafik framför biltrafik. I verkligheten hanteras ju projektet precis tvärtom. Biltrafiken måste på alla sätt uppmuntras, för hur skall annars bilavgifterna räcka dels till bron, som redan har visat sig bli dyrare än beräknat, dels till det högriskprojekt som Citytunneln är?

Jag måste ovanpå den förra frågan också få ställa frågan hur kommunikationsministern så tvärsäkert kan uttala sig om att det i dag finns förutsättningar för att trafikavgifterna från bron skall räcka till mer än de anläggningar som planerades då avtalet med Danmark tecknades.

Jag vill ställa ytterligare en fråga angående statens garantiåtaganden. Kommunikationsministern har i svaret inte nämnt någonting om någon garantiavgift. Anser inte kommunikationsministern att en sådan bör tas ut? Om inte: Varför bör en sådan inte tas ut? Varför finns det ingenting om garantiavgift i avtalet, så som det gör i avtalet med Danmark? Där har man talat om att man har kommit överens om att någon sådan garantiavgift inte skall tas ut. Citytunneln är trots allt ett helt annat projekt. Det berör bara Sverige. Jag skulle vilja veta om den frågan är diskuterad.

Prot. 1996/97:97

29 april

*svar på
interpellationer*

Apropå det vill jag påminna om att det i vårbudgeten förra året konstaterades att staten från 1997 skulle kunna få in 150 miljoner i garantiavgifter. Är inte Citytunneln ett projekt där man borde se till att man fick in en sådan avgift?

Anf. 99 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Som jag sade i mitt tidigare inlägg kan jag dela Kerstin Warnerbrings uppfattning när det gäller att Citytunneln kommer först nu, men det är inget skäl till att inte åstadkomma ett bra projekt nu. Det finns dock en fördel med att komma med detta projekt något senare än själva brobygget. Det kommer att innebära att vi får en något lugnare utveckling på arbetsmarknaden. Risken för överhettning på byggarbetsmarknaden i denna region kanske blir något mindre. Annars delar jag den uppfattning som Kerstin Warnerbring har. Tunneln borde ha varit med från början. Det fanns säkert rutiga och randiga skäl till att den inte var det, men jag känner mig inte på något sätt förpliktad att säga att det inte finns någon anledning att rätta till det eftersom det var tokigt från början. Jag tycker tvärtom att det är viktigt att vi har en så pass handlingskraftig regering så att vi kan göra detta.

När det gäller de statliga garantiåtagandena kan jag säga att alla investeringar naturligtvis innebär ett visst risktagande. Det innebär ju också att vi tror på att det skapas ett mervärde. Jag är alldeles övertygad om – tvärsäker, som Kerstin Warnerbring uttrycker det – att broförbindelsen kommer att ge ett överskott. Det är en uppfattning som inte bara jag har. På den danska sidan har man redan planerat investeringar för mer än dubbelt så mycket som vi har låst upp oss för på den svenska sidan. Det är inte bara i Kommunikationsdepartementet i Sverige som uppfattningen att det kommer att gå ihop finns. Skulle det inte göra det finns det – detta kommer att redovisas mycket noggrant – både hängslan och livrem. Vi minimerar risken för den svenska staten och för regionen, som delar på ansvaret om vinst inte skulle uppkomma. Det gäller både Banverket och Skåne-regionen. På det sättet finns det alla möjligheter att känna sig trygg.

Sedan har vi olika uppfattningar om huruvida det över huvud taget är bra med bro och broförbindelser. Det är det som skiljer oss åt. Min uppfattning är att bron och bra landförbindelser till bron kommer att ge ett utmärkt mervärde för hela Skåne och Själlandsregionen. I den vidgade arbetsmarknad som detta innebär är bra spårförbindelser för att göra pendeltågstrafiken så bekväm och tillförlitlig som möjligt av mycket stor vikt.

Anf. 100 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Det är alldeles uppenbart att regeringen måste sitta inne med någon slags hemlighet om hur man skall få till stånd så oerhört mycket biltrafik på denna bro. Vi är många som inte kan förstå hur det skall gå till att få ihop ens de 12 miljarder i 1991 års penningvärde som man räknade med. De 12 miljarderna har blivit oerhört många fler sedan dess.

Även landanslutningarna på svenska sidan har blivit dyrare. SVEDAB tog så sent som i går ett styrelsebeslut på att man måste öka sina lån,

utöver de lån som man skall teckna för Citytunneln. De räcker inte till på grund av att man redan har gått över ramarna.

Jag har inte fått något svar av kommunikationsministern vad gäller kreditgarantiavgift. Det skulle jag gärna vilja ha. Jag tycker att det är en ganska väsentlig fråga i detta sammanhang. Jag tycker att det är litet märkligt att kommunikationsministern så totalt har gått förbi Banverkets oro för finansieringen. Hur skall man göra om, eller rättare sagt när, projektet blir dyrare än man beräknat? Sådant inträffar alltid när det gäller sådana här projekt. Är det meningen att Banverket skall skjuta till ytterligare medel, eller hur löser man det problemet?

Jag vill avsluta med att säga att kommunikationsministern vid ett flertal tillfällen vid våra debatter har påpekat att vi har olika åsikter om bro och förbindelser mellan dessa två länder. Det är faktiskt inte det som det handlar om. Det handlar om att man på ett helt annat sätt för betydligt lägre kostnad hade kunnat åstadkomma en betydligt bättre förbindelse såväl till Danmark som i Skåne – både vad gäller den regionala kollektivtrafiken och förbindelsen mot bron. Jag beklagar fortfarande att man inte har velat lyssna på det örat och försöka få ut så mycket som möjligt för pengarna. Men när nu det här projektet skall starta, är det ändå viktigt att vi har klart för oss hur finansieringen skall gå till. Just nu tycker jag, och många andra med mig, att den ser väldigt skakig ut.

Anf. 101 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Nu skall jag försöka vara kort. Jag ser att klockan går. Kreditgarantiavgiften ingår i Riksgäldens låneränta. Det är en annan konstruktion. Det är inget märkvärdigt med den saken.

När det gäller Banverket och att vi inte skulle ha lyssnat, vill jag säga: Självklart har vi lyssnat på Banverket. Men Banverket och SVEDAB är ju en del av staten, och i staten styr riksdag och regering. Vi kommer att komma tillbaka till riksdagen med förslag. Självklart är det till syvende och sist riksdagen som har avgörandet vad gäller den slutliga delen av statens åtaganden på det här området. Jag förutsätter dock att riksdagen kommer att ställa sig bakom det förslag som regeringen kommer att lägga fram den 27 maj.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1996/97:204 om konkurrenskraftig lönebildning m.m.

Anf. 102 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Per Unckel har frågat arbetsmarknadsministern dels vilka åtgärder inom arbetsrätten och arbetslöshetsförsäkringen regeringen avser att vidta för att regelverken skall kunna bidra till en internationellt konkurrenskraftig lönebildning, dels vilka insatser regeringen planerar för att belysa de negativa arbetsmarknadskonsekvenserna av de senaste årens skattehöjningar. Arbetet inom regeringen är fördelat så att det är jag som skall svara på interpellationen.

Prot. 1996/97:97
29 april

*svar på
interpellationer*

Som regeringen nyligen framhöll i den s.k. vårpropositionen, är en väl fungerande lönebildning en förutsättning för att arbetslösheten skall kunna halveras. Under de senaste 20 åren har lönebildningen inte fungerat tillfredsställande. Lönerna har ökat för snabbt i förhållande till våra konkurrentländer. Konsekvenserna av brister i lönebildningen är anorlunda nu jämfört med förr. Det har visat sig att det inte går att hålla arbetslösheten nere genom att acceptera en hög inflation. I dag har vi stabilt låga pris- och löneökningar i vår omvärld och internationellt integrerade kapital- och valutamarknader.

Dessutom är inflationsvägen stängd. Om lönekostnaderna stiger mer i Sverige än i omvärlden, medför det stigande räntor och därmed även på kort sikt ekonomisk åtstramning och stigande arbetslöshet. Förr var det under en övergångstid möjligt att misslyckas och leva med konsekvenserna av brister i lönebildningen. Det är det inte längre. Nu leder högre löneökningar än i omvärlden till att massarbetslösheten biter sig fast. Det är därför det är så viktigt att lönebildningen fungerar bra.

Viktiga förutsättningar för lönebildningen bestäms av regeringens och riksdagens beslut. Men det helt avgörande, direkta, inflytandet över lönebildningen ligger hos arbetsmarknadens parter. De bestämmer de regler som styr avtalsförhandlingar och avtalsinnehåll.

Regeringen gav i maj 1996 i uppdrag åt parterna på arbetsmarknaden att fram till den 31 mars 1997 gemensamt formulera nödvändiga förändringar av förhandlings- och lönebildningssystemet för att säkerställa en bättre fungerande lönebildning. Detta uppdrag har resulterat i flera goda bidrag. Regeringen har nu antagit direktiv till en utredning som skall arbeta vidare med dessa konstruktiva förslag.

Det är arbetsmarknadens parter som också i fortsättningen måste bära huvudansvaret för lönebildningen. Det nyligen träffade samarbetsavtalet om industriell utveckling och lönebildning mellan parterna inom industrin är ett konkret exempel på parternas vilja att ta detta ansvar. Även inom andra avtalsområden har liknande initiativ tagits utan att det ännu har lett till resultat.

En permanent minskning av arbetslösheten förutsätter att formerna för lönebildningen förbättras över hela arbetsmarknaden. En förstärkning av förlikningsmannainstitutet kan bidra till en sådan förbättring. Flertalet av arbetsmarknadens parter har också framhållit att en förstärkning av medlingsfunktionen kan vara nödvändig.

Uppdraget för den utredning som nu tillsätts är därför i första hand att lämna förslag till en sådan förstärkning, men det är regeringens uppfattning att det även i fortsättningen är parterna som bär huvudansvaret för lönebildningen.

Anf. 103 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Jag får först tacka statsrådet Messing för svaret och be om ursäkt för att det är min krånglande almanacka som har gjort att denna debatt går av stapeln senare än vad som ursprungligen var tänkt i enlighet med riksdagens debattordning.

Fru talman! Det är ett besynnerligt svar som statsrådet Messing levererar. Först beskrivs att lönebildningen är betydelsefull. Jag håller med om detta. Det är inte första gången som statsråd och regering beskriver att

lönebildningen är av central betydelse för att Sverige skall återfå en internationell konkurrenskraft.

Jag vill gärna till detta lägga en precisering som går utöver det som regeringen normalt i sin retorik brukar tala om, nämligen att lönebildningen är viktig i åtminstone *två* hänseenden. Det första är att den är viktig när det gäller den totala nivån. Om lönenivån i Sverige ökar fortare än vad lönenivån ökar i vår omvärld, får Sverige konkurrensbekymmer. Det förefaller vara detta som regeringen i första hand är inriktad på när den talar om lönebildningens problem. Den andra delen av lönebildningsproblemet är emellertid lika betydelsefull. Själva *strukturen* på lönerna spelar också roll för möjligheterna att sätta människor i arbete.

Om allt detta, eller allt detta minus det sista jag sade, talar regeringen ofta och gärna. Det gäller också statsrådet Messings svar. Men av detta blir det absolut ingenting. I svaret redovisas – alldeles riktigt – att regeringen för ett år sedan bad parterna att fundera igenom gemensamma förslag för hur man skulle kunna komma fram till en bättre tingens ordning. För några månader sedan redovisade parterna att de hade kommit fram till absolut ingenting. Det fanns inte ett enda gemensamt svar.

Regeringens besked efter detta blir som vanligt att tillsätta en utredning. Men det handlar inte om att tillsätta en utredning som i så fall skall se över lönebildningsfrågan i hela dess vidd i enlighet med bl.a. de frågor som jag har ställt i min interpellation. Det enda utredningen skall göra är att titta på medlingsinstitutet. Som om ett medlingsinstitut skulle kunna vända upp och ned på den felaktiga lönestruktur som Sverige har! Dessutom: Av alla lönebildningsfrågor, har just medlingsinstitutsfrågorna utretts uppåt och nedåt och fram och tillbaka, och det har alltid slutat med att regeringen har stoppat resultaten i byrålådan.

Dessutom är det, fru talman, en händelse som ser ut som en tanke att denna nya utredning om medlingsinstitutet inte skall redovisa sina förslag förrän i god tid efter 1998 års val. Det förefaller litet besynnerligt att regeringen i allt den säger och allt den skriver fäster så avgörande vikt vid att lönebildningen skall fungera, när allt som *skulle* kunna få den att fungera skjuts in i dimman eller till andra sidan valrörelsen.

Av det som är viktigt för lönebildningen säger regeringen absolut ingenting. Man diskuterar inte avtalsformerna och inte heller den förändring av arbetsmarknaden som har inneburit att de stora kollektiva avtalen blivit mindre lämpade i den varierande arbetsmarknad som nu möter oss, där mer individualiserade avtalsformen behövs. Man säger ingenting om skatterna, som alldeles uppenbarligen har en fullständigt disaströs effekt på lönebildningen. Man säger numera ingenting om arbetsrättsreglerna, där man i stället lutar sig tillbaka och säger att vad som göras skall redan är gjort – trots att alla vet att det som göras måste inte alls är gjort. Man säger ingenting om balansfrågorna på arbetsmarknaden, dvs. det faktum att arbetsgivare och arbetstagare inte längre är de jämbördiga parter som de enligt teorin skall vara. Om konflikträtten, sympatiåtgärder och medlemsomröstningar före konflikt sägs absolut ingenting.

Svaret på mina frågor, fru talman, blir därför att regeringen inte tänker göra någonting åt lönebildningen. Jag är ledsen att säga det, men jag tror att detta är en huvudorsak till att regeringen kommer att misslyckas med att sätta tillräckligt många människor i arbete för att arbetslösheten skall kunna pressas ned till anständiga nivåer.

Prot. 1996/97:97

29 april

svar på

interpellationer

Anf. 104 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Per Unckel tycker att jag levererar ett besynnerligt svar. Jag önskar att det fanns enkla svar på en så stor och svår fråga. Jag tror tyvärr inte det. Våra möjligheter att halvera den öppna arbetslösheten hänger ihop med många olika saker, inte bara med lönebildningen. Men lönebildningen är en viktig del. Det är också därför som vi agerar kraftfullt i den frågan.

Vi har genomfört förändringar i arbetsrättslagstiftningen. Beslut fattades i denna kammare den 13 december. Jag tror att det är viktigt att markera att vi inte kommer att kunna halvera eller ta bort den öppna arbetslösheten genom att underminera anställningsskyddet. Jag tror inte att fler otrygga anställningar på något sätt leder till mer kompetens bland vår arbetskraft eller till ett större ansvar för samhällsekonomin, snarare tvärtom.

Det är viktigt att löneökningarna i vårt land ligger på en nivå som stämmer överens med den tillväxt som vi har och med de nivåer som finns i våra konkurrentländer. Det är också centralt att löneökningarna i vårt land ger verkliga pengar i plånboken, så att det inte blir luft i lönekuverten. Det är ingen av oss betjänt av. Och det är viktigt att de diskussioner om en sund lönebildning som vi nu skall ha inte bara handlar om arbetstagarnas ansvar för att lönebildningen skall ligga på en riktig nivå. Höginkomsttagare, chefer och ledare inom vårt näringsliv skall vara med som förebilder i det ansvarstagande som vi nu kräver av hela svenska folket. De har en viktig roll att spela när det gäller att se till att löneutvecklingen i vårt land hamnar på en sådan nivå att vi gemensamt kan få ned och, helst, få bort arbetslösheten.

Det finns konkreta resultat utifrån de förslag som har kommit in från arbetsmarknadens parter. De har inte kommit in med ett gemensamt förslag; det hade inte heller regeringen efterlyst. Det mest konkreta är det industriavtal som jag nämnde i mitt svar, ett annat är LO:s LISA-projekt. Vi skall titta mera på dessa.

Jag önskar att fort och väl alltid följdes åt. Tyvärr tror jag inte att det är så. Det här är viktiga frågor. De är svåra och skall också utredas. Vi har en öppen utredning, men vi har tydliga mål. Vi vill ha ett förstärkt medlingsinstitut i framtiden. Vi har tillsatt en utredare, Svante Öberg. Han skall lämna delbetänkanden till oss i regeringen allteftersom han har konkreta förslag om hur medlingsinstitutet skall organiseras, vilka resurser som krävs och vilka befogenheter det skall ha för att kunna följa avtalsrörelserna på den svenska arbetsmarknaden. Dessa förslag skall vi skyndsamt hantera hos oss.

Anf. 105 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Statsrådet Messing säger att idén inte var att parterna skulle komma in med några gemensamma förslag. Men i hennes svar läser jag:

”Regeringen gav i maj 1996 i uppdrag åt parterna på arbetsmarknaden att fram till den 31 mars 1997 gemensamt formulera nödvändiga förändringar”. Och så var det väl? Tanken var väl ändå att dessa samtal skulle leda fram till att man kom överens, inte till att man gick åt var sitt håll och nedtecknade sina respektive förhandlingspositioner på sina papper.

Jag håller med om allt som statsrådet Messing säger om betydelsen av en fungerande lönebildning. Jag hoppas bara att hon skall lägga till att det är lika viktigt att lönestrukturen blir sådan att den kan tjänstgöra som en motor för att sätta människor i arbete. Problemet är emellertid att ingen regering bara kan prata fram en fungerande lönebildning. Det går inte. Parterna betar sig naturligtvis rimligt rationellt med utgångspunkt från de regler och omständigheter som omger deras förhandlingar. Då återkommer jag med min fråga till statsrådet Messing. Vad gäller allt som påverkar parterna – skatterna, avtalsreglerna i övrigt, avtalsformerna, arbetsrätten och balansfrågorna – är det regeringen och inte parterna som har att ange de nya villkoren inom vilka parterna har att lösa sina lönebildningsbekymmer. Men detta gör inte regeringen. Regeringen säger: Gå tillbaka och diskutera vidare! Det gör man precis som om parterna kunde ändra på skatten. Det kan de ju inte. Därför sitter parterna fast i ett lönebildningssystem som leder till att löneökningarna generellt sett blir högre än vad som är möjligt givet konkurrenskraften gentemot omvärlden. Och det är för stelt och mindre variationsrikt än vad som skulle behövas inte minst för att sätta en lång rad av de ungdomar i arbete som i dag går ut i arbetslöshet.

Frågan kommer alltså tillbaka till statsrådet Messing hur mycket hon än försöker prata iväg den till någon annan. Det är regeringen som anger villkoren för hur lönebildningen egentligen kan utvecklas.

Det är många som tror att det finns en uppenbar förklaring till att statsrådet Messing säger att ett medlingsinstitut är allt det handlar om, nämligen att starka intressen i hennes partis närhet säger att man inte vill veta av några andra förändringar än denna. Om det är så tycker jag att statsrådet Messing skall bryta den dåliga tradition som Socialdemokraterna tyvärr bär på, nämligen att man i för nationen avgörande frågor är beroende av parter som möjligen sätter egna intressen före Sveriges.

Ulrica Messing säger att hon inte tror på Moderaternas lösningar när det gäller arbetslösheten. Jag accepterar det. Jag tycker att det är dumt att man inte åtminstone lyssnar till dem och prövar om det finns någonting i dem som också en socialdemokrat kan tycka är tjänligt. Men jag accepterar att en socialdemokratisk regering möjligen resonerar annorlunda. Men, om man resonerar annorlunda blir man ju svaret skyldig. Vad tänker man då göra? Man kan inte bara säga usch, fy, bu och bä om allt som någon annan föreslår utan att ha någonting att komma med själv. Nu misstänker jag att Ulrika Messing kommer att säga att regeringen just har presenterat sitt stora jobbpaket. Det är bara det att detta jobbpaket leder fram till att vi vid sekelskiftet kommer att ha en arbetslöshet på 13 %. Vi moderater säger att det inte är acceptabelt. 13 % är en förfärande hög arbetslöshet, och det är förskräckligt många människor som inte får göra nytta för sitt land och för sin egen försörjning. Att ni dessutom inte lyckas komma längre ens med uppblåsta arbetsmarknadsprognoser än till hälften av det låga målet att halvera den öppna arbetslösheten säger egentligen allt om karaktären på detta jobbprogram.

Mitt råd är: Gå tillbaka hem till kanslihuset och läs åtminstone vad någon annan föreslår! Om ni tänker avvisa det, gör det då till förmån för någonting som är bättre, inte till förmån för ingenting.

Anf. 106 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag lyssnar gärna, Per Unckel, på både Moderaternas och andras förslag om hur vi skall kunna halvera eller ta bort den öppna arbetslösheten. Men lösningen får inte vara att man underminerar anställningstryggheten eller anställningsskyddet och tror att enklare anställningsregler gör att företagen anställer fler människor därför att man också kan sparka dem lättare i en högkonjunktur.

Jag tror inte att människor i vårt land är beredda att ta ett större ansvar därför att de blir otryggare. Vi kan inte heller hitta något samband i något annat land runt om i vår värld och göra den kopplingen till arbetslösheten.

Om vi visste hur man skulle kunna halvera den öppna arbetslösheten med en åtgärd skulle jag inte bara halvera den. Jag skulle ta bort den. Det finns inga enkla lösningar. För oss handlar det om att driva en politik som på bred front kan skapa förutsättningar för företagare i vårt land att växa, utvecklas och vara konkurrenskraftiga. Lönebildningen är en del i det. Skatterna är en annan del. Arbetsrätten är en tredje del, och arbetstiden är en fjärde del. Framför allt är utbildningen och kompetensutvecklingen en viktig femte fråga.

Nu gör regeringen en stor satsning på utbildningen för vuxna genom högskola och universitet. Vi tycker att det är bra, men vi måste också lyfta värdet av en kontinuerlig kompetensutveckling bland de människor i vårt land som har arbete till ett betydligt högre plan än vi har gjort tidigare.

Jag delar Per Unckels uppfattning att ingen regering kan prata fram en fungerande lönebildning. Men jag är också mycket bestämd i min uppfattning att huvudansvaret för lönebildningen även i framtiden skall ligga på arbetsmarknadens parter. Jag vill inte ha en statlig lönepolitik. De instrument som regeringen styr och rår över är bl.a. förlikningsmannainstitutet och medlingarnas roll och funktion. Den frågan är jag beredd att ta tag i på största allvar. Det vill jag göra för att hjälpa arbetsmarknadens parter att också i fortsättningen ta det huvudansvar som jag tycker att de skall ha, så att de kan bidra till att vi får en arbetsmarknad som utvecklas, är konkurrenskraftig och konkurrerar med hög kompetens i stället för med låga löner. På så vis kan man sakta men säkert också få ned och få bort arbetslösheten.

Anf. 107 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Jag håller absolut med om att vi inte skall ha någon statlig lönepolitik. Men man kan inte säga att staten bara disponerar över medlingsinstitutet som sitt instrument och glömma skatten, avtalsrätten, arbetsrätten och balansfrågorna.

Eftersom ni definierar bort dessa viktiga uppgifter för staten när det gäller att ange rätt förutsättningar för lönebildningen fastnar ni i för få åtgärder och därmed i en för stel lönestruktur.

Jag håller med om att vi skall satsa på kunskap. Men när unga och äldre har skaffat sig kunskap måste de ha ett företag att söka arbete i. Det hjälper inte hur mycket kunskap och hur många doktorer Sverige har om det inte finns några företag som kan anställa. Då är vi tillbaka vid ruta ett igen: Hur skall vi få företagen att växa? Regeringen är förfärande dålig på det. Ni inkallade ju själva en hel småföretagarriksdag i Sundsvall. Vad sa

de åt er? Jo, de sa: Börja åtminstone att visa att ni tar detta på allvar genom att ta bort den eländiga förlängda sjuklöneperioden. Vad händer? Ni gör inte det.

Finansministern börjar hela tillställningen med att säga att det kan han absolut inte tänka sig! Nu var i och för sig statsministern ute och försökte ta tillbaka hälften av detta i går, dock genom att kräva att företagen själva skulle betala hela kalaset. Det blev inte så bra i alla fall, men ändock.

Vi har några enkla saker, som inte är de enda förslagen, för att lösa arbetslöshetens gåta. Sänk skatten på arbete! Det är en bra början. Sänk skatten på arbete! Det är ingen rim och reson i att låginkomsttagare skall betala 70 % av sin lönekostnad i skatt strax innan de slås ut från arbetsmarknaden. Det är ett gott råd. Sänk skatten på arbete, så kommer fler att börja arbeta!

Gör någonting åt anställningstryggheten i den meningen att det blir lättare att anställa. Det är ingen vits att ha en anställningstrygghetslagstiftning som gör att inte en företagare vågar anställa några nya. Vad är det för trygghet i en anställningstrygghetslagstiftning som skapar trygghet i oanställningen snarare än att skapa möjlighet för människor att komma i produktivt arbete?

Återigen, Ulrica Messing: Det finns mängder med förslag i denna riksdag för att skapa fler jobb! Det är bara att välja och vraka. Men gör åtminstone något!

Anf. 108 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! När jag lyssnar på Per Unckel tror jag nästan att hans inställning är att vi lever i den sämsta av världar. När jag tittar mig runtomkring när jag reser i Europa och i andra länder, och när jag följer den bild av utvecklingen i andra länder som vi kan se i medierna, tycker jag ändå att vi lever i nästan den bästa av världar.

Jag tror inte att Sverige är bäst på allting. Men när jag ser på kompetensen på vår arbetsmarknad och jämför den med kompetensen i många andra länder runtom oss ser jag att vi är duktiga. Kompetensen är hög, och vi är konkurrenskraftiga. När jag ser på möjligheterna i vårt land att kunna kombinera föräldraskap med en aktiv yrkesroll ser jag att vi är duktiga på att driva jämställdhetsfrågor kopplade till arbetstid och möjligheter för människor att ha en välfärd som faktiskt kan hjälpa, underlätta och stödja familjen.

Det är inte så att allt är mörkt i vårt land. Det är inte heller så att allt vi har gjort hittills är det enda möjliga eller tillräckligt. Om det vore så skulle arbetslösheten vara betydligt lägre än vad den är i dag. Jag tror att vi här i riksdagen kommer att få debattera en rad ytterligare förslag som kan förändra den situation som vi har på arbetsmarknaden. Det kan steg för steg bidra till att arbetslösheten försvinner.

Jag tycker själv att vi hade en bra debatt när vi diskuterade en förändrad arbetsrättslagstiftning. Vi hade lyssnat på de rapporter som OECD hade gett oss där man tydligt visat på att det inte finns något samband mellan lösare anställningsformer och lägre arbetslöshet. Men det finns ett tydligt samband med att det skall vara lättare att anställa människor när konjunkturen vänder. Då kan vi stärka våra företagare och underlätta för dem att ta in nya arbetstagare.

Prot. 1996/97:97
29 april

*svar på
interpellationer*

Det kan vi också göra mellan konjunkturerna genom utbildningssatsningar, att satsa på kompetensfrågor och genom en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är rätt väg att gå. Men det är inte tillräckligt. Vi måste vara beredda att också i framtiden prova fler vägar. I det arbetet är en fungerande lönebildning otroligt viktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen meddelade att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag från kommissionen om fastställande av priser för jordbruksprodukter och vissa åtgärder i samband därmed *KOM (97) 89*

Förslag till förändring av (EEG) 1696/71 den gemensamma organisationen av marknaden för humle *KOM (97) 98*

Kommissionens meddelande om EU:s aktionsplan för satellitkommunikationer i informationssamhället *KOM (97) 91*

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1996/97:100 till skatteutskottet

Motioner
1996/97:Sf32–Sf34 till socialförsäkringsutskottet
1996/97:K36–K38 till konstitutionsutskottet

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Lagutskottets betänkande 1996/97:LU19
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1996/97:AU12

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
1996/97:122 Finsk, rödmärkt olja i motordrivna fordon

13 § Anmälan om interpellationer

Prot. 1996/97:97
29 april

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 25 april

1996/97:284 av *Håkan Holmberg* (fp) till utrikesministern
Dödsstraff

den 28 april

1996/97:285 av *Elisa Abascal Reyes* (mp) till statsrådet Pierre Schori
Avvisning av personer med anknytning till militant organisation

1996/97:286 av *Sten Andersson* (m) till kommunikationsministern
Svensk åkerinäring

1996/97:287 av *Lennart Daléus* (c) till miljöministern
Radioaktivt metallskrot

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 7 maj.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 april

1996/97:499 av *Sonja Fransson* (s) till näringsministern
Särskilt stöd för biobränsle

den 29 april

1996/97:500 av *Karin Israelsson* (c) till socialministern
Underlagsberäkning för underhållsstöd

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 7 maj.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 28 april

1996/97:463 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesministern
PLO:s anspråk på östra Jerusalem

1996/97:466 av *Owe Hellberg* (v) till statsministern
EU-tjänstemän och deras förmåner

Prot. 1996/97:97
29 april

1996/97:480 av *Karl-Gösta Svenson* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Underhållsstöd

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 7 maj.

16 § Kammaren åtskildes kl. 16.34.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ledighet, m.m.....	1
3 § Frågestund.....	1
Anf. 1 TALMANNEN.....	1
<i>Regeringens inställning till EMU</i>	<i>1</i>
Anf. 2 LARS TOBISSON (m).....	1
Anf. 3 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	2
Anf. 4 LARS TOBISSON (m).....	2
Anf. 5 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	2
Anf. 6 LARS TOBISSON (m).....	3
Anf. 7 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	3
<i>Fastighetsskatten</i>	<i>3</i>
Anf. 8 ISA HALVARSSON (fp).....	3
Anf. 9 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	3
Anf. 10 ISA HALVARSSON (fp).....	4
Anf. 11 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	4
Anf. 12 ISA HALVARSSON (fp).....	4
Anf. 13 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	4
Anf. 14 PER LAGER (mp).....	4
Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	5
<i>Arbetslösheten</i>	<i>5</i>
Anf. 16 PER UNCKEL (m).....	5
Anf. 17 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	5
Anf. 18 PER UNCKEL (m).....	5
Anf. 19 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	6
Anf. 20 PER UNCKEL (m).....	6
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	6
Anf. 22 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	6
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	7
Anf. 24 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	7
Anf. 25 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	7
Anf. 26 CARINA HÄGG (s).....	8
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	8
<i>SJ:s prispolitik</i>	<i>8</i>
Anf. 28 BENGT HARDING OLSON (fp).....	8
Anf. 29 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	8
Anf. 30 BENGT HARDING OLSON (fp).....	8
Anf. 31 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	9
<i>Energibesparingsbidrag</i>	<i>9</i>

Anf. 32 PER ROSENGREN (v).....	9
Anf. 33 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	9
<i>LP-stiftelsen</i>	9
Anf. 34 CHATRINE PÅLSSON (kd)	9
Anf. 35 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	10
Anf. 36 CHATRINE PÅLSSON (kd)	10
Anf. 37 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	10
Anf. 38 CHATRINE PÅLSSON (kd)	11
Anf. 39 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	11
<i>Arbetsstidsförkortning</i>	11
Anf. 40 BIRGER SCHLAUG (mp).....	11
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	11
Anf. 42 BIRGER SCHLAUG (mp).....	12
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	12
Anf. 44 BIRGER SCHLAUG (mp).....	12
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	12
Anf. 46 EWA LARSSON (mp).....	13
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	13
<i>Miljökrav på bilindustrin</i>	13
Anf. 48 MONICA GREEN (s)	13
Anf. 49 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	13
Anf. 50 MONICA GREEN (s)	14
Anf. 51 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	14
Anf. 52 ELISA ABASCAL REYES (mp).....	14
Anf. 53 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	14
Anf. 54 HANNA ZETTERBERG (v)	15
Anf. 55 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	15
<i>Avregleringar och skattesänkningar</i>	15
Anf. 56 OLA KARLSSON (m).....	15
Anf. 57 Statsrådet THAGE G PETERSON (s)	15
Anf. 58 OLA KARLSSON (m).....	15
Anf. 59 Statsrådet THAGE G PETERSON (s)	16
<i>Akutsjukhusen</i>	16
Anf. 60 THOMAS JULIN (mp).....	16
Anf. 61 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	16
Anf. 62 THOMAS JULIN (mp).....	16
Anf. 63 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	16
Anf. 64 THOMAS JULIN (mp).....	16
Anf. 65 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	16
<i>A-kassa</i>	17
Anf. 66 SYLVIA LINDGREN (s).....	17
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	17
Anf. 68 BARBRO JOHANSSON (mp).....	17

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister MARGARETA	Prot. 1996/97:97
WINBERG (s).....	29 april
<i>Resursarbete i offentlig sektor</i>	
Anf. 70 SIRI DANNAEUS (fp).....	
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister MARGARETA	
WINBERG (s).....	
<i>Svensk köpkraft</i>	
Anf. 72 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	
Anf. 73 Statsrådet THAGE G PETERSON (s).....	
Anf. 74 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	
Anf. 75 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	
Anf. 76 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	
Anf. 77 TALMANNEN.....	
4 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer	19
5 § Svar på interpellation 1996/97:277 om timplanen för grundskolan	20
Anf. 78 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	20
Anf. 79 INGA BERGGREN (m).....	21
Anf. 80 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	21
Anf. 81 INGA BERGGREN (m).....	22
Anf. 82 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	23
Anf. 83 INGA BERGGREN (m).....	23
Anf. 84 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	24
6 § Svar på interpellation 1996/97:273 om LP-stiftelsen	24
Anf. 85 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	24
Anf. 86 ELVER JONSSON (fp).....	25
Anf. 87 ERLING BAGER (fp).....	25
Anf. 88 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	26
Anf. 89 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	27
Anf. 90 ELVER JONSSON (fp).....	28
Anf. 91 ERLING BAGER (fp).....	29
Anf. 92 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	29
Anf. 93 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	30
Anf. 94 ELVER JONSSON (fp).....	31
7 § Svar på interpellation 1996/97:217 om citytunnel i Malmö	32
Anf. 95 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	32
Anf. 96 KERSTIN WARNERBRING (c).....	33
Anf. 97 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	34
Anf. 98 KERSTIN WARNERBRING (c).....	35
Anf. 99 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	36
Anf. 100 KERSTIN WARNERBRING (c).....	36
Anf. 101 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	37
8 § Svar på interpellation 1996/97:204 om konkurrenskraftig lönebildning m.m.	37
Anf. 102 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	37
Anf. 103 PER UNCKEL (m).....	38
Anf. 104 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	40
Anf. 105 PER UNCKEL (m).....	40

Anf. 106 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	42
Anf. 107 PER UNCKEL (m).....	42
Anf. 108 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	43
9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från	
Europeiska kommissionen.....	44
10 § Hänvisning av ärenden till utskott	44
11 § Förnyad bordläggning	44
12 § Bordläggning.....	44
13 § Anmälan om interpellationer.....	45
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	45
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.34.	46

Gotab, Stockholm 1997